

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyolc sor petit 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, február 23.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Cenzura a dróton.
Kossuth Ferenc Bécsben.
A tűzérő lögyakorlatok.
A választási liga értekezlete.
A Victoria közgyűlése.
Sikkasztással vádolt ügyvéd.
Mók a kaszinóban.
Törvényes emberölés.
A zászlós gyilkosa.
Tárca: Hét vértanu ismeretlen sirja.

Cenzura a dróton.

Arad, február 23.

Most már csakugyan siet a valószínűsége a háborúnak. A hadügyi vezetőség — ez nem jelenti se a hadügyminisztert, se a vezérkari főnököt, hanem egy egészen külön álló, sajátos valamit, — megkezdte az első taktikai lépést: az újságtudósítások cenzuráját. A győzelemnek kétségtelenül ez a legsürgősebb kelléke.

Szombaton éjjel történt valami, amire félhivatalosan természetesen már azt üzenik, hogy nem történt. A cáfolat olvastára egy darabig kétségben vagyunk. Minek higgyünk inkább: az öt érzékünknek, vagy a hadügyminiszter által sugalmazott, energikus kijelentésnek. A vasárnapba görbülő éjjel az történt, hogy mielőtt a telefonon Szerbiáról szóló, háborus szagu híreket akartak adni, a telefont rögtön szétkapcsolták. Nem is sikerült a belgrádi hírekből semmit se közvetíteni addig, amíg a siffirrozott telefonálás módját nem találták

ki: Szerbiát Perzsiával helyettesítették — s azontúl vígan ment az üzenet. S ez így történt nemcsak velünk, hanem a többi vidéki lapokkal is.

A cáfolat nemcsak a meg nem történt dolgokat szokta követni, hanem azokat is, amelyeknek kár volt megtörténniük. S így mármint is egész természetesen vesszük, hogy a szombat éjjeli epizódot, mint a legszánalmasabb és a humorával gyilkoló dolgot sietnek, igyekeznek meg nem történné tenni. De ha csak letagadott kísérlet, ha csak szerencsétlen ötlet-próba volt is, a hírszolgáltatás elé gáncsul dobott szalmaszál: a dolog különös volta megérdemli, hogy foglalkozzunk vele.

A háborus titoktartásnak, a katonai fontosságának nem első megnyilatkozása volt ez. Hasonló történt a temesújfalusi nagy hadgyakorlatokon is. A „hadi állapot” beköszöntével a temesújfalusi postát háboru postává nevezték ki. Táviratot mindenki csak katonai ellenjegyzéssel adhatott fel. A távirat-cenzor, egy vezérkari őrnagy a neki nem tetsző táviratokat nem szignálta. — s azok nem is mentek el. Azonban telefonozni, azt és annyit lehetett a temesújfalusi postáról, amit és amennyit akart az ember. — miután arra a vezérkari szignálás módját nem tudták alkalmazni.

Most, úgy látszik, meg akarták próbálni. Azt kell hinnünk, hogy katonai rendeletre így tettek kísérletet a hadi eseményekről való hírszolgálat-

tás cenzurájával. A kísérlet nem sikerült: jobb is, ha letagadják.

A cenzurának ma már nem is az a baja, hogy jogtalan, reakcionárius, — hanem az, hogy képtelenség. Csak az összes telefon- és táviródrótok elvágásával, a posta és vasutintézmény időleges beszüntetésével tudnák ma már a hírszolgáltatást akár egészben, akár bizonyos irányban korlátozni. S ha egyszer, — a min ép a katonai körök fáradnak legjobban — a repülő gépet föltalálják: mi módon fogják akkor a levegőben tovaszálló szenzációk útját vágni. Vagy ne is menjünk a jövőbe: hát a drótnélküli távirattal közölt tudósításoknál szét tudnák kapcsolni az összeköttetést, amikor az háborus híreket közvetít?

S ezt nem az újságírás érdeméül hetvenkedő kedvben mondjuk el. Az újságok, — akármennyire is így hiszik a katonai körök, — nem a maguk szórakozására törik lelküket a háborus hírek után. Sőt nem is az olvasók gyönyörködtetésére. Azoknak, kiknek katona fiuk van, tartalékosoknak, akik a mozgósítástól rettegnek és mindenkinek, akinek van mit féltennie a háborúval járó gazdasági válság káraitól. — kedvesebb dolog lehet, mint az ily olvasmány. De azok, akik a maguk bölcsesége után száz ezrek élete és száz milliónyi vagyó fölött döntenek, a legélesebb nyilvánosság ellenőrzésére szolgálnak rá, azzal szemben számadással is tartoznak. Angliában a külügyi hivatal teszi közzé becsületes hűséggel

Hét vértanu ismeretlen sirja.*

*

A kormány templomot készül emelni az aradi vesztőhelyen. Gyönyörű gondolat, magaslatos terv. Mert lehet-e fenségebb módon kifejezni a vértanuk ártatlanságát, mint azzal, ha templom hirdeti emléküket azon a helyen, amelyet egykor hóhér és pribékek lábai tapostak.

A vértanuk közt minden vallásfelekezet képviselve volt. Közös szent cél egyesítette őket: a haza megvédése, a 48-as alkotmány biztosítása. A vesztőhelyen emelendő templom tehát nemcsak a vértanuk ártatlanságát, hanem a vallásfelekezetek és nemzetiségek közti testvériséget is fogja szimbolizálni, mert a vértanuk közt német, szerb és horvát anyanyelvű is volt.

De mielőtt e nemzeti kegyhely építéséhez fognának, föl kell kutatni annak a hét vértanunak a sirját, amely még ma is ismeretlen s még csak egy darabka kő sem jelöli. E hét vértanu Schweidel József, akinek Zombor városa már szobrot emelt, Lázár Vilmos ezredes, Pöltenberg Ernő, Török József, Knéich Károly, Nagy Sándor és Aulich Lajos.

Szinte megfoghatatlan, hogy miképp repül-

hetett el a nemzet fölött csaknem hatvan év, anélkül, hogy országos mozgalom ne keletkezett volna ez ismeretlen sirban nyugvó vértanuk hamvainak felkutatására. A fegyverletétel után a kétségbeesés megdermesztette a nemzetet. Azon tehát, hogy akkor nem kutathattak a vértanuk után, nem csodálkozhatunk. De jöttek nyugalmasabb idők, Arad város közönsége meg is mozdult, de a legelső akadállynál abba maradt minden.

Pedig, szerintünk, nemzeti kötelesség lett volna a vértanuk tisztességes eltemetése. A pribékek ama ruhában dobták őket a földbe, amelyet kivégzésük napján viseltek. A vár sáncában négyet lőttek agyon: Kiss Ernőt, Lázár Vilmost, Schweidel Józsefet és Dessewffy Arisztidét.

Schweidelnek Béla nevű ma is élő honvédszázados fia szintén az aradi vár foglya volt ekkor. A lelketlen Howiger várparancsnok nem engedte meg nekik, hogy elbúcsúzhassanak egymástól.

Midőn a vár sáncában Schweidel József tábornok már vérbe borulva, holtan feküdt, fogoly fia, Howiger várparancsnokot arra kérte, hogy engedje meg atyjának tisztességes eltemetését.

— A katonának ott kell maradni, ahol el-esett! — rivallt rá Howiger.

Es hasztalan kérte Bardócz lelkész is, a

köszívű ember hajthatatlan volt. Ez a pribélek akadályozta meg, hogy a vértanuk holttesteit a gyászba borult város közönsége eltemesse. A népet nem is engedték a vesztőhely közelébe s azt cserepárokkal őriztették.

Talán éppen azt akarták, hogy még ha valikat se találja meg soha a nemzeti kegyel. Hanem a hóhérnak több embersége volt s pénzért kiadta azok holttesteit, akiket titokból kikértek tőle. Damjanich özevegy háromszáz forintot adott az uráért, Csernovics Péter szintén fogva levő utolsó temesi gróf pecsétjével Láhner György holttestével együtt máscai börtönre vitette Damjanichot.

Ugyanígy kiadta a hóhér Leiningen gróf Kiss Ernő és Vécsey gróf holttestét is.

Ha tehát a kétségbeesés borzalmas percben Arad polgársága pénzzel kenyerezi a hóhért, az talán mind a tizenhárom vértanuk hamvait kiadta volna.

De erre senki sem gondolt a nemzet napjainkban. A fájdalom szinte esztét vett a polgárságnak. Pedig, hogy pénzzel mind megszerezhetők volna az aradi vértanuk tetemei, a jellemző bizonyosságot szolgáltatott Dessewffy Arisztid hamvainak megszerzése.

A tábornok öccse, Dessewffy Kálmán 48-as huszároznagy (tizenkilenc Dessewffy kaptak a szabadságharcban), a vértanu barátja, Bydeskuthy Ernő honvéd alezredessel

* A Budapesti.

nyíltsággal, ha a gyarmatokon hadi események történnek. Nálunk körömszakadtig cáfolnak. Itt tehát az újságok végzik el a diplomata és a hadvezetők kötelességét, s védik, tőlük telhetően, a meglepetések és fait accompli-k ellen a nemzetet.

Mi is kitöröljük a magyar telefon-intézmény történetéből ezt a furcsa, katonai parancsszóra esett epizódot. De ne legyen ismétlődése se ebben, se más formában. Legyen vége minden vonalon annak a kínos titoktartásnak, amely talán nagyobbra növeli a háborús hírek miatt való aggodást, mint a minőre ok lenne.

Kossuth Ferenc Bécsben.

A politikai helyzet.

— Fővárosi tudósítónkról. —

Arad, február 22

A politikai köröket a legnagyobb mértékben foglalkoztatja Kossuth bécsi kihallgatása. Mint budapesti tudósítónk jelenti, ma délelőtt egész invázió járt Kossuth Ferenc lakásán. Csupa függetlenségi képviselő. Valamennyi az iránt érdeklődött, utazik-e csakugyan délután a miniszter Bécsbe?

Megnyugtató választ kaptak. Kossuth fűgén fogadta vendégeit s látható izgalommal beszélt, utazásáról.

— Fontos elhatározások várhatók, — mondta többeknek. A helyzet bizonytalansága nem huzható tovább. Én teljes bizalommal megyek. Azt hiszem, józan várakozásaink teljesülni fognak.

Hogy milyen tervvel megy a függetlenségi párt vezére a királyhoz, senki sem tudja. Bizonyos, hogy a kartellbank lesz előterjesztésének bázisa. Ha azonban itt meggyőződik arról, hogy a magyar álláspont kivihetetlen, újabb proposíciót tesz a királynak. És ezt fűdi teljes bizonytalanság.

Kossuthal együtt Apponyi Albert és Sztrenyi József utaznak Bécsbe.

(Vélemények.)

Az E. U. mai számában foglalkozva Kossuth bécsi útjáról, azt az értesülést közli, hogy a mostani kihallgatáson nem lesz döntés. A lap bécsi tudósítója írja, hogy az ottani ke-

resztényszociálisták hír szerint már tudják, hogy a király milyen választ fog adni Kossuthnak. Ezt fogja mondani:

— Az urak mindég az alkotmányos kormányzást sürgetik. Nekem is az a legfőbb vágyam, hogy ez fenntartassék. De nem követelhetik, hogy én oktrojáljak olyan valamit Ausztriára, melyet az ottani körök elfogadhatatlannak tartanak. A bankkérdés elintézését a két kormányra kell rá bízunk és nekem nem lehet egyéb kívánságom, minthogy minél előbb megállapodásra jussanak.

(Jekelfalussy lemond?)

Félhivatalosan jelentik: Több lap azt a hírt közölte, hogy Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter a napokban kihallgatáson jelenik meg ő Felsége előtt, hogy beadja a lemondását. Ez a hír illetékes helyről szerzett értesülés szerint onnan ered, hogy a honvédelmi miniszter a képviselőház szombati ülése alatt egy támadásra reflektálva, barátai előtt oly nyilatkozatot tett, amelyet félreértettek és amely arra a hamis következtetésre adott alkalmat, mintha a miniszter hivataloskodásába beléunt volna. A Bud. Tud.-ot felhatalmazták annak kijelentésére, hogy ez egyáltalán nem felel meg a valóságnak, hogy a honvédelmi miniszter továbbra is megmarad állásában, hogy tehát a napokban várható királyi kihallgatásról szóló hír éppen olyan kevésbé felel meg a valóságnak, mint az, hogy a miniszternek lemondó szándéka volna.

(Zichy Aladár Bécsben.)

Budapestről táviratozzák: Zichy Aladár gróf, ő felsége személye körüli miniszter ma reggel néhány napra Bécsbe utazott.

A Victoria közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 20

Tegnap délelőtt tartotta meg évi rendes közgyűlését a Victoria takaré- és hitelintézet. A közgyűlés beszámoló volt ennek a szépen fejlődő aradi pénzintézetnek tavalyi üzleteredményéről, amely 190.360 korona tiszta nyereséget mutat fel. E jelentős eredmény az igazgatóságnak és elsősorban Oncu Miklós vezérigazgató és Raicu Sebők titkár buzgó működésének tulajdonítható.

Délelőtt tíz órakor nyitotta meg a közgyűlést Veliciu Mihály dr. elnökgazgató a nagy-

számban megjelent részvényesek jelenlétében. Miután megállapította, hogy a közgyűlés összehívása szabályszerűleg történt és hogy a közgyűlésen ötven részvényes 1521 részvénnyel 518 szavazatot képvisel, a jegyzőkönyv vezetésére Raicu Sebők titkár és Papp Vazul dr. ügyész, hitelesítésére Kozma Györgyöt, Zsivuleszku Prokopot és Szerb Gerasimot kérte fel.

A megnyitás után Oncu Miklós dr. vezérigazgató olvasta föl a jelentést, amelynek minden előterjesztését a közgyűlés teljes egyhangúsággal fogadta el.

Az előterjesztett igazgatósági jelentés szerint az 1908. évi üzleteredmény ismét jelentékeny gyarapodást mutat fel minden üzletágban. Nevezetes mozzanatként említi meg az igazgatósági jelentés a rendes tartalékalapnak egy millió koronára való emelkedését, továbbá elhatározták, hogy az új rendkívüli tartalékalapot gyarapítani fogják, míg ez eléri az alapítói nagyságát. A felügyelő-bizottság jelentése konstatálja, hogy ugy az aradi fő-, valamint a kisjenői fiókintézetnél az ügykezelés és az ügyletek lebonyolítása szabályszerű és kifogástalan volt.

Az intézetnek a mérleg szerinti aktív vagyona: 12.44 millió korona. A betétek 816 ezer koronával, 6.82 millió koronára, a váltótárca 934 ezer koronával, 9.29 millió koronára, a jelzálogos kölcsönök 124 ezer koronával, 1.57 millió koronára emelkedtek.

Az intézetnek összforgalma 1908. évben 165 millió koronán felül volt.

Az elért 190.360.55 korona tiszta nyereségből 120.000 koronát osztalékra, a rendes tartalékalapnak 23.000 koronát, az igazgatóságnak, felügyelő-bizottságnak és a tisztviselőknek 23.000 koronát, a nyugdíjalapnak 8347 koronát és közművelődési és jótékony célokra 5000 koronát szavazott meg a közgyűlés.

A megmaradt 10.000 koronát jövő szám-lára tették át.

A megüresedett két igazgatósági tagsági helyre újból Ciacian Miklós dr. és Vatiannu Traján választottak meg. Az igazgatóság előterjesztésére elhatározták és a közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy szükség esetén belátása és tetszésszerűen helyen fiókintézeteket állíthasson fel.

A részvényenként 20 kor. osztalékot már ma az intézet pénztáránál kifizetik.

1850-ben Aradra ment s egy tüzmestert vesztegettek meg, hogy éjjel titokban a vesztőhelyről elvihessék a vértanú holttestét. A tüzmester el is ment velök a vesztőhelyre, de eleredt az eső, mikor pedig ásni akartak, a katonai őrszárat közeledett, mire felhagytak a merész kísérlettel.

A tüzmester ekkor azt tanácsolta nekik, hogy forduljanak Kasztelitz gróf várparancsnokhoz, aki jólelkű ember. Másnap tehát a két 48-as törzstiszt megjelent a várparancsnoknál s elmondta jövelele célját.

A gróf nemeslelkű férfiú volt, nem olyan mint Howiger, aki borzasztóan lakolt lelketlenségeért. Nyolc nap múlva a tábornokok kivégzése után lakása előtt a löpor felrobbant, ő emeleti lakásából a földszintre zuhant s borzasztó kínok közt meghalt.

Kasztelitz gróf egészen más ember volt. Nyugodtan végig hallgatta a vértanú öcsését, szemebe a megindulástól könnyek szöktek s elérzékenyülten így szólt:

— Édes uraim, mint ember azonnal a legnagyobb készséggel teljesíteném kérelmötök, de mint katonának, ez nem áll hatalmamban s csak azt az egy jó tanácsot adhatom, menjenek Bécsbe.

Hanem ők tudták, hogy oda hiába mennek s már-már lemondtak a reményről, hogy

Dessewffy hamvait megszerezhessek. Az nap este azonban egy előkelő aradi családnál voltak, ahol egy osztrák őrnaggyal találkoztak s őszintén, elmondták neki, hogy mi célból jöttek Aradra és végtelenül fájnának, hogy eredménytelenül kell távozniuk.

— Ugyan, uraim, — felelte az őrnagy — e miatt sohse esüggedjenek; pénzkérdés az egész. Meg kell vásárolniok egypár alantas közeget s akkor magam is kész vagyok kiásni a vértanút.

Ez az őszinte beszéd nagyon meglepte a vértanú öcsését és Bideskuthy Ernőt.

Kijelentették, hogy pénzzel el vannak látva, csak nem tudják, hol kezdjék a dolgot. Az őrnagy erre nézve is tájékoztatta őket.

— Azt azonban kikötöm, — tette hozzá aztán — hogy feltűnés elkerülése végett ne koporsóban, hanem ládában vigyék el a holttestet.

Ezt ők meg is ígérték s minden úgy történt, a hogy az őrnagy tanácsolta nekik. A koporsó nélkül eltemetett holttest azonban annyira felpuffadt, hogy fel kellett darabolniok s csak így fért a ládába. Eperjesre, onnan Margonyára vitték, testrészeit összeillesztették s a margonyai sírkertben temették el. Onnan pedig három év múlva az elkészült családi sírboltba temették.

Aczél Péter, Arad népszerű főispánja később élére állt azon mozgalomnak, amely a vértanú hamvainak felkutatását tűzte ki célul. Többször kérték a közös hadügyminisztertől az ásátás megengedését, de hiába. Azt hisszük azonban, hogy most már semmi nehézségbe nem ütköznék az engedély kieszközlése, annál is inkább, mert Arad várjellege megszűnt. Két vértanú, Schweidel József és Lázár Vilmos, a vár sáncában, nem pedig a vesztőhelyen porlad. Mielőtt tehát a kormány megkezdené ama templom építését, amely zarándok helye lesz a nemzetnek, okvetlenül fel kell kutatni a hét vértanú letaposott jeltelen sírját. Ha ez a templom a vesztőhelyen felépül, oda kell temetnünk országos gyászompával mind a tizenhárom vértanút, akik közül Kiss Ernő Eleméren, Damjanics és Láhner Mácsán, Vécsey Aradon, Leiningen gróf Monyorón van eltemetve.

Egy osztrák tiszt azt írta Arad vár falára: Pannonia, ne feledd hőseidet, mint vádlók élnek ők! De ha nem akarjuk, hogy mint vádlók éljenek tovább és ha azt óhajtják, hogy a nemzet a feledés fátyolát borítsa a szörnyű tette s a martíroknak csupán szent emléke éljen tovább a nép szívében, akkor azon az országos temetésen az uralkodó családnak kell tennie az első koszorút a vértanú ravatalára.

Farkas Emőd.

Háboru küszöbén.

Az utolsó békekísérletek. — Szerbia pizskolódása.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 22.

A háboru kitörése már csak napok kérdése. Oroszország állásfoglalása, Szerbia magatartása többé azt fel nem tartóztathatják. A monarkia hadseregének mozgósítása ugy elő van készítve, hogy már a beavatottak ma vagy legkésőbb holnaputánra várták a hadra kelést tudtul adó hirdetmények megjelenését. Nehány napi késedelemre határozták el magukat az illetékes tényezők, mert nem akarják azt a látszatot kelteni, mintha a monarkia nem tett volna meg minden lehetőt egy európai háboru elkerülésére.

A ma érkezett hírek a helyzet megromlását jelzik ismételtén. Böven és kimerítően számolunk be mindarról, ami Belgrádban történik. Ma még lehető volt, hogy fővárosi tudósítónk telefonon közölje velünk a szerb eseményeket, ámbár például délben egy szegedi lapnak leadott tudósítás alkalmával ismét cenzurát gyakorolt a budapesti központ, — de ki tudja, vajjon holnap nem ismétlődnek-e meg nálunk is a szombat éjszakai jelenetek, a melyeket a hivatalos apparátus cáfol és egyszerűen letagad.

Ma még összeköt a világgal benünket a telefon, mely ha néhány órán belül megszakad, akkor teljesen magunkra hagyva, — Németország korrekt barátságán kívül, — ellenségektől körülvéve már előre is rettentő kétségesnek tünteti fe az ország népeinek helyzetét, amely pedig aggódva lesi a bizonytalan óráknak változatos hangulatait és eseményeit.

Ma érkezett híreink ezek:

Tüntetés a monarkia ellen.

Belgrádból jelentik: Ma délelőtt tartották meg a zágrábi felségárulási per ellen az egyetemi hallgatók által egybehívott tiltakozó nagygyűlést, amelyen körülbelül 5000 ember vett részt. A szónokok a tisztán politikai motívumokat emelték ki, amelyek a hatalmon levőket Ausztria-Magyarországon arra birták, hogy ártatlan polgárokat ilyen gyalázatos pörbe keverjenek. Ilyen eljárás a civilizált világ XX. századának szégyenére válik. A beszédek a horvátok és szerbek egy szabad horvát királyság éltetésével és Ausztria-Magyarország abecugolásával fogadták. Ezután a nagygyűlés egyhanglagon a következő határozati javaslatot fogadta el: A gyűlés megbotráncózással utasítja vissza azokat a rágalmakat, amelyek a zágrábi felségárulási per alkalmával Bécsből és Budapestről Szerbia, a szerb nép, a szerb állam és szerb dinasztia ellen terjesztettek. A gyűlés meg van győződve arról, hogy Horvátországban a szerbeket csak azért üldözik, mert hű fiai hazájuknak és igazi védelmezői hazájuk földjének, akik horvát testvéreikkel egyetemben a legértékesebb emberi jogokért és közös hazájuk szabadságáért harcolnak. A nemzetiségek és a humanitás elismert jogánálva, a gyűlés határozottan tiltakozik azon inkvizitorikus bánásmód ellen, amelyben az ár-

tatlan szerb áldozatok a zágrábi börtönökben részesülnek.

A nagygyűlés Európának humanus és civilizált népeihez felebb és azoknak figyelmét erre a perre irányítja. Ezen határozat elfogadása után Amiradji herceg szintén jelenlevő hírlapíró üdvözölte a nagygyűlést az orosz nép nevében, amely a szerbekkel való szolidaritást meg fogja tudni védelmezni. Jovanovics mérnök elnöknek felszólítására a nagygyűlés teljes rendben szétoszlott.

Belgrád cáfol.

Belgrádból jelentik: Az osztrák és magyar lapoknak kivételes katonai intézkedésekről, a hareias hangulat emelkedéséről és a király kritikus helyzetéről szóló hírei nem felelnek meg a valóságnak, mert az utolsó héten semmi sem történt, ami e riasztó hírek alapjául szolgálhatna.

Oroszország Szerbia mellett

Bécsből jelentik: A mostani kritikus helyzet egyik legkomolyabb tünete Oroszország magatartása. Péterváron néhány nap óta olyan szimptomák mutatkoznak, amelyeket eddig a keleti válság történetében alig vettek figyelembe. Oroszország politikája nem tiszta, sem okait, sem célját tekintve. Annyi tény, hogy az utóbbi napokban erős mozgalom van Szerbia érdekében. Ugyanakkor, mikor Franciaország és a többi nagyhatalmak a béke érdekében lépnek közbe, Oroszország újabb komplikációkat támaszt. Az oroszországi pánszlávok nyomást akarnak gyakorolni a pétervári diplomáciára, hogy Oroszország foglaljon nyíltan állást Szerbia mellett.

Erről az orosz akcióról tudomást szerzett Franciaország is, amely ezért Pétervárott már közbe is lépett. Franciaország az összes hatalmak között vezető szerepet játszik abban az irányban, hogy a keleti válság békés megoldást nyerjen.

Londonból táviratozzák: Egy itteni előkelő politikus, aki tegnap a külügyi hivatal vezetőjével érintkezett, a helyzetről az angol felfogást a következőkben ismerteti: Az itteni külügyi hivatal értesítése szerint az orosz pánszláv sem sokkal erősebb, mint 1876-ban volt. Ha Szerbia a hatalmak határozatának megfelelő rekompenzációt nem fog kapni Ausztria-Magyarországtól, akkor Oroszország Szerbiával szövetkezni fog. Az angol külügyi hivatal szerint, a politikai helyzet rosszabbodott.

Párisból táviratozzák: A duma ülése elé nagy várakozással tekintenek. Orosz forrás szerint előrelátható, hogy Szerbia Ausztria-Magyarország ellen háboruba tör ki. Ez esetben Bécs és Pétervár között teljes szakadásnak kell bekövetkezni.

Bécsből táviratozzák: A politikai körökben híre jár, hogy Oroszország arra akarja bírni a nagyhatalmakat, hogy Bécsben is közös lépéseket tegyenek, ne csak Szerbiában. De feltehető, hogy Németország ehhez nem fog csatlakozni.

A bécsi tözsdén.

Bécsből táviratozzák: Az itteni politikai körök ragaszkodnak ahhoz a nézetükhöz, hogy Szerbia ellen csak két-három hét múlva várható a döntő lépés. A tőzsdén ma hivatalosan kihírdették, hogy azok a hírek, mintha Szerbia

ellen elkerülhetlenül el volna határozva a háboru, minden alapot nélkülöznek. A kormány egyetlen intézkedése se mutat arra, hogy Ausztria-Magyarország eltérni kívánna eddigi békés politikájától.

György tárt.

Belgrádból táviratozzák: György szerb trónörökös ismét izgató beszédek tart az összeütközésre. A trónörökös néhány nap óta csak katonatisztekkel érintkezik, akik nagy szimpátiát tanúsítanak iránta. A trónörökös a tisztek társaságában a következőket jelentette ki:

— Az ország a mostani tehetetlen intézkedéseket Péter király hülye politikusainak köszönheti. Most erős vezetésnek, hogy ne mondjam fegyveres vezetésnek kell jönni. A szavakat a tisztek nagy éljenzéssel fogadták.

Az összeesküvők gyűlése.

Belgrádból jelentik: Az összeesküvő párt vezérei tegnap délután értekezletet tartottak, melyen Misics ezredes, Genesics volt miniszter, Radovics őrnagy és más összeesküvők vettek részt. Az értekezlet célja az volt, hogy a párt a politikai helyzethez állást foglaljon. Misics ezredes közölte, hogy az ó-radikális klubnak, különösen a klub vezetőjének, Pasicsnak az a véleménye, hogy ha Szerbia háboruba száll Ausztria-Magyarországgal, ez úgy az országra, mint a dinasztia nézve végzetessé válna, sőt a dinasztia teljes bukását okozhatná. Misics ezredes tehát azt ajánlotta, hogy az összeesküvők csatlakozzanak az ó-radikális klub eme nézetéhez, hogy ezáltal a királyhoz való ragaszkodásukat bizonyítsák. Hasonló értelemben nyilatkozott Genesics exminiszter, aki mint a király bizalmasa, kijelentette, hogy a király érzülete békés és csak olyan embert hajlandó a kabinetalakítással megbízni, aki a jelenlegi bonyodalmak békés megoldására törekszik. Misics ezredes javaslatát az egész radikális csoport elfogadta és felhatalmazta Misicset, hogy erről a határozatról úgy Péter királyt, mint az ó-radikális klubot értesítse.

A porta és Szerbia.

Konstantinápolyból jelentik: A porta növekedő aggodalommal kíséri a belgrádi politikai helyzetet, valamint a szerb és montenegrói hadikészülődéseket. A közvélemény attól tart, hogy a Szerbiával való háboru nem volna lokalizálható és messzebbmenő bel- és külpolitikai következményekkel járhatna a portára, mint az 1876. évi szerb háboru.

Az orosz kormány közvetítő akciója.

Párisból jelentik: Mint hírlik, az orosz kormány annyiban venne részt a közvetítési akcióban, hogy azon óhajának adott kifejezést, miszerint Belgrádban a béke érdekében közbenjár.

Megegyezésünk Törökországgal.

Konstantinápolyból jelentik: A megegyezési jegyzőkönyv iránti tárgyalások az osztrák-magyar nagykövet, a nagyvezér és a kereskedelmi miniszter közt még tartanak. Lényegében mindkét fél azon pontok felett, amelyeknél még nézetkülönbség volt, megegyezett. Csak 2 pont szövegezése van még szóban és pedig a Boszniában és Törökországban lakó bosnyákoknak jövőbeni viszonya a monarkiahoz, illetve Törökországhoz és egy kereskedelmi politikai pontot illetőleg. Az erre vonatkozó végleges megegyezést és aláírást még e hét folyamán várják.

A bolgár király Pétervárott.

Pétervárról jelentik: Ferdinánd bolgár király ma reggel ideérkezett. Konstantin nagyherceg a cár nevében üdvözölte a pályaudvaron. A király megérkezése után a nagyherceg

társaságában a Péter-Pál templomba hajtott Vladimir nagyherceg tetemének beszentelésére.

Berlinből jelentik: Pétervárról táviratozzák: Ferdinánd fejedelem, mint a hogy a bolgár királyt itt hivatalosan még mindig nevezik, tegnap itt némi késéssel érkezett meg. Ferdinánd király külsején már meglátszanak az öregség nyomai, szemüveget hord és nagyon nehézkesen mozog. Mialatt elhaladt a diszszázad előtt, a vezénylő főtiszt megtette a jelentést, miközben a fejedelmet cári felségnek nevezte. Orosz részről a fejedelem mellé egy főhadsegédet és egy szárnysegédet rendeltek ki. A pályaudvarról a fejedelem egyenesen a Péter Pál-erőd templomába ment, hogy résztvegyen a gyászünnepeken.

Ferdinánd fogadtatása.

Pétervárról táviratozzák: Oroszország körjegyzőket intézett a nagyhatalmakhoz Ferdinánd bolgár királynak uralkodót megillető fogadtatása miatt. A körjegyzők azt mondja, hogy Ferdinánd fogadtatásával Oroszország nem akar prejudikálni Ferdinánd királyi való elismertetésének.

Szerb iskolák.

Szalonikiből jelentik: A kormány elrendelte a kossowoi vilajet hatóságai által bezárt szerb iskolák újbóli megnyitását. A bojkottot Santi Qarantában is hivatalosan beszüntették.

Az egyezmény.

Konstantinápolyból táviratozzák, hogy az egyezményi jegyzőkönyvet csak mintegy két hét múlva fogják aláírni, mert az új külügyminiszter csak két hét múlva foglalja el hivatalát, amennyiben előbb meglátogatja az európai fővárosokat. A bojkott addig nem szűnik meg.

Élelmiszereket rendelnek.

Budapesti tudósítónk jelenti: A budapesti Erzsébet gözmalomban hatvan vagon lisztet rendeltek meg a 4-ik hadtest részére. Szállítási idő hét nap. A malom az idő rövidsége miatt nem vállalt csak harminc vagon őrletést és így harminc vagon szállításával egy másik malmot bízták meg.

A szerb kormány főmedvénye.

Késő éjjel jelenti tudósítónk: A szerb kormány lapja, a Hamukrava ma egy hosszabb nyilatkozatot közöl, mely tele van sértésekkel és inzultusokkal Ausztria-Magyarország ellen. A kommünike a következőket mondja:

A bécsi és budapesti sajtó mind folytatja Szerbia elleni közleményeit, az ultimátumot és háborúval fenyegeti Szerbiát, dacára annak, hogy meggyőződhetett, milyen kevés hatása volt ennek országukban és milyen kedvezőtlen visszhangra találtak az európai közvéleménynél. A sajtó még folytatja ezeket a fenyegetéseket és utolsó számaik egy büntető expedíciónak Szerbiába való küldéséről beszélnek. Mi azt hisszük, hogy ezekre a méltatlan sértésekre nem kell reagálnunk, csak tudomásul vesszük. Szerbia minden tekintetben teljes korrektséggel viseltetik Ausztria-Magyarország ellen, semmiféle módon kötelességét nem sérti meg, diplomáciai úton védi jogait és katonai téren minden előkészületeket tesz minden lehetőségre. Siettetni működését, hogy katonaságát ugyanarra a nivóra emelje, amelyen a szomszédos államok katonái vannak. A katonai intézkedések ezt még nem lépték túl és semmiféle különleges intézkedést nem tett.

A szerb hadsereg nincs se koncentrálni, se mobilizálni: Szerbia határa teljesen normális körülmények között van, míg Ausztria-Magyarország úgy a Duna, mint a Drina partjait teljesen megszállva tartja és ott tízezer em-

berrel több van, mint rendszeren. Ausztria-Magyarország hadseregét már több mint 40 ezer rezervistával erősítette meg.

A hivatalos szerb körök tudomást szereztek arról, hogy a nagyhatalmak kormányai ezt a tényállást jól ismerik, ennél fogva teljes elismeréssel viseltetik Szerbia korrektsége iránt. Ha tehát a folytonos sértéssel telt osztrák-magyar sajtó támadás nem természetes, hanem Bécsben félre akarják vezetni az európai közvéleményt: akkor kijelentjük, hogy azt durva támadásnak tekintjük Szerbia ellen, hogy ily módon Ausztria-Magyarország elérhesse szándékait a Balkánon.

Szerbia teljes erejével ellent fog állni és biztos, hogy a nagyhatalmak az ily flagrális sértését nem fogják megengedni. Nem fogják hagyni, hogy Szerbia izolált helyzetben maradjon és hogy most, a huszadik században az ököljog újból feleledjen. Ebben azért is kételkedünk, mert erre pozitív okaink vannak.

A közlemény hatása.

A szerb közlemény politikai körökben kínos megütközést keltett, de az a vélemény, hogy ez még nem teszi szükségessé, hogy Ausztria-Magyarország határozott állást foglaljon el. Addig nem fog a monarchia döntést hozni, míg arra nem lesz kényszerítve. Az azonban tény, hogy a döntés, mely legközelebb lett volna, néhány napi halasztást nyert és valószínűleg a jövő hó első napjain fog megtörténni.

Mint hírlik, Ausztria-Magyarország semmiféleképp befolyásolni nem hagyja magát, annál is inkább, mert Németország kijelentette, hogy Ausztria-Magyarország pártján áll és ennél fogva nem vesz részt abban a nemzetközi akcióban, amelyet Párisból dirigálnak és amelyen Oroszország feltűnő ellenséges magatartást tanúsít Ausztria-Magyarországgal szemben. Franciaország és Angolország Oroszország eljárását nem helyeslik annál kevésbé, mert Oroszország magatartása eddig egész más volt, mint az utóbbi napokban, mikor egyszerre támadólag lépett fel Ausztria-Magyarország ellen.

Németország álláspontja

Berlinből táviratozzák: Hivatalosan kijelentették, hogy Németország megtagadta részvételét a nagyhatalmak interveniálásához és kijelentette, hogy helytelenít olyan akciót, mely Ausztria-Magyarország ellen úgy akar eljárni, mint Szerbiával szemben. Francia és Angolország bár szintén helytelenítik Oroszország eljárását, az a véleményük, hogy a béke érdekében okvetlen közbe kell járni.

A szerb kabinetválság.

Belgrádból táviratozzák: A válságos politikai események a benső válságot gyorsabban oldják meg. Az óradikálisok egyedül vállalták a kormányt. Tekintettel arra, hogy Pasiccsal ellenséges viszonyban vannak, valószínűleg egyik barátja lesz a miniszterelnök.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Posta és Távirat Tisztviselők Sport Egyesülete március hó 2-án este 8 órakor tartja IV. évi rendes közgyűlését a Jópásztor vendéglőben. Tárgysorozat: Elnöki megnyitó. Titkári jelentés. Pénztári és számvizsgáló-bizottság jelentése. Szertári jelentés. Alapszabály módosítás. Tisztikar lemondása. Új tisztikar megválasztása. Költség előirányzat 1909. évre. Trening és házszabályok bemutatása. Indítványok. Az esetleges indítványok 8 nappal az ülés előtt az elnöknek beadandók. Az elnökség.

(*) A Boros Béni-kör folyó hó 21-én tartotta rendes havi választmányi ülését a választmányi tagok nagy érdeklődése mellett. Szőnyegre ke-

rült többek között a kör nevének végleges megállapítása, az alapszabályok módosítása, mely jóváhagyás végett a folyó hó 28-án délután öt órakor megtartandó közgyűlés elé fog terjesztetni. A kör új elnevezése „Arad-városi társaskör”, alapított Boros Béni emlékére. — A társas együttléti fokozására minden hét szombatján vacsorák, felolvasásokkal egybekötve továbbra is megtartatnak, mely összejövetelek eddig is fényesen sikerültek.

A tüzéség lögyakorlatai

A sikertelenség okai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22.

Katonai és polgári körökben egyaránt fel-tűnést keltett a tüzerek téli manőveréről szóló minapi tudósításunk. A legbeavatottabb forrásból értesülve közöltük, hogy a VII. hadtest tüzerezedeinek az új ágyukkal próbált első harcászati lövőgyakorlata egyáltalában nem sikerült és a manőver alkalmával kitűnt, hogy a tüzéséget meglehetősen hosszú ideig használni sem lehet, míg az új ágyuk kezelésébe némi-képen beletanul a legénység.

A gyakorlat eredménytelensége a hadvezetőség körében is nagy meglepetést keltett. El voltak ugyan készülve arra, hogy az első alkalommal nem fog úgy sikerülni a lövőgyakorlat, mint az rendes valószínűségi számítás szerint kellene. Azonban a sikertelenség még a pesszimisztikus várakozásokat is felülmuta. Így azután érthető, hogy a mostani nehéz viszonyok között a tüzéségnek kettőzött szorgalommal kell hozzálátni a gyakorlatozásokhoz, hogy a lehető legrövidebb időn belül megtanulják kezelni az új ágyukat.

A gyakorlat eredménytelenségét ugyanis kizárólag a legénység járatlansága okozta. Ez pedig nem a kiképzés hiányos voltának tudható be, mert a legteljesebb ismeretesebben oktatták és gyakorolták már hetek óta a legénységet. A próbagyakorlatok igen szép eredményt is produkáltak. A legénység az ágyuk külső kezelését értette is, azonban az irányítást, a beigazítást és a célzást képtelen helyesen kezelni. Amint az utólagos kutatások folyamán kiderült, igen fontos és a hadseregen teljesen kívül álló, szinte döntő jelentőségű okok teszik teljesen érthetővé és megmagyarázhatóvá, hogy miért nem tud banni a mi legénységünk az új ágyukkal?

Az új ágyuk ugyanis német és francia modellek után vannak konstruálva. Szerkezetük tulságosan finom és bonyolult. Szinte elképzelhetetlenül pontosan lehet beállítani, a „nagy távolság” határain belül a célt helyes beigazítás esetén csaknem egészen biztosan találni lehet. De épen ez a tulfinom szerkezet és épen ez a bonyolult kezelés okozza, hogy a mi tüzéségünk nem tud banni a fegyverével. Németországban és Franciaországban és általában minden ipari államban, ahol képzett iparosokat lehet beosztani a tüzerállítási szolgálatokra, természetesen feltétlenül elsőrangú szolgálatokat tesznek a hadseregnek az új ágyuk. Nálunk azonban a legénység legnagyobb része a pusztáról kerül uniformisba. Világ életében durva mezei munkát végzett, nem is lehet kívánni, hogy egyszerre filigrán kézimunkát tudjon teljesíteni. Már pedig a beigazításnál egy milliméternyi különbség a természetben óriási differenciát okoz.

Ez az oka, hogy a legteljesebb kiképzés ellenére is eredménytelen maradt az első harcászati gyakorlat. A sikertelenség aránya szinte megdöbbentően tűnik ki, ha a régi ágyuk és az új ágyuk találati eredményét összehasonlítjuk. Az elmélet szerint ugyanis a régi ágyuk-

kal egy perc alatt nyolc lövést, az új ágyúkkal pedig majdnem kétszer annyit lehet leadni. A lippai gyakorlatok alkalmával pedig ezzel szemben öt perc alatt egyetlen egy lövés sikerült az új ágyúval.

A zászlós gyilkosa.

Egy hírhedt betörő elfogatása.

— Távirati tudósítás. —

Arad, fe uar 22.

Megemlékeztünk arról a rémes véletlenről, amely egy fiatal tüzérszászlós életét, a múlt év december havában kioltotta. Egy betörésben megzavart börtönviselt haramia úgy szurta hasba Holczmann zászlóst, amikor ez megakarta őt gátolni szökésében, hogy a fiatal ember néhány órai kínlás után meghalt. A gyilkos eltűnt és mint tudósítónk jelenti, tegnap Vácott rendkívül érdekes körülmények között fogták el.

A váci rendőrségnek egy veszedelmes betörőt sikerült elfognia. A rendőrök éjszakai körútjukban egy alakot vettek észre, aki éppen azzal vonta magára a figyelmet, hogy a kapualjakban huzódott meg s mikor követték, futásnak eredt. Már azt hitték, hogy kimenekült kezeik közül, midőn egyszerre megfordult s mintha mi sem történt volna, lassan, sétálva jött velük szembe. Alulról ugyanis egy másik őrjárat jött, nem akart a karjukba rohanni, visszafordult s azt hitte, hogy így sikerül a rendőröket az éj sötétjében kijátszani. Ámde igazolásra szólították s mikor zavaros válaszokat adott, bekisérték. Töltött revolvért, több álkulcsot és egy feszítő acélvasat találtak nála.

Kálló Antal rendőrkapitány előtt minden negyedóránban más nevet mondott s hazudozásából az is kiderült, hogy egyik név sem valódi. A rendőrkapitány, miután látta, hogy a furfangos emberrel mire sem megy, az a jó gondolata támadt, hogy felküldi a fegyrintézetbe, hátha ott ráismernek. A váci kir. fegyrintézetben tényleg jó ismerősként üdvözölték. A 25 éves emberlopás és betörés büntette miatt öt évet ült a váci fegyházban, 1906-ban feltételesen szabadon bocsátották.

A neve Nagypál Antal. Amikor látta, hogy hazudozásával nem boldogul, beismerte, hogy elfogatása éjszakáján három váci üzletet tört fel. Beismerte, hogy a fegyházból való szabadulása óta Nagyváradon, Szegeden, Komáromban, Kolozsvárt, Szabadkán és Budapesten tartózkodott, mindenütt kisebb-nagyobb betöréseket követett el. Kálló rendőrkapitány megkereste ezeket a városokat, hogy mit tudnak Nagypál Antáról.

A szegedi rendőrség közölte, hogy Nagypál Antal katona volt a 86-ik gyalogezrednél, de megszökött és Szegeden elfogták. Átadták a 46-ik gyalogezrednek, de oly ügyes volt, hogy fegyveres őreitől, akik rálőttek, de nem találták el, sikerült megszöknie. Szegeden több betörést követett el, ezek közt legnevezetesebb, mikor egyik helyen nem talált elvinni valót, boszuságában mindent összetört. A zajra üldözőbe vették s ő úgy menekült, hogy revolveréből többször üldözőire lőtt s két embert megsebesített. Szegeden különben három évet ült a fegyházban.

Legnevezetesebb Komáromban viselt dolga, melyről a lapok már megemlékeztek. Múlt év december 4-én éjjel betörést követett el, de itt is észrevették s üldözni kezdték. Úgy látszott már, hogy sikerül ismét üldözői-elől megmenekülnie, midőn szemközt jött vele Holczmann 15. tüzérezredbeli zászlós, aki a kiáltásra meg akarta fogni. Nagypál kirántotta re-

volverét és a tüzérszászlóst lelőtte. A szerencsétlen fiatal katonát haldokolva vitték haza, Nagypál megmenekült. Más városokban viselt dolgairol még nem érkezett jelentés. Kálló rendőrkapitány a fegyházviselt betörőt a pestvidéki kir. ügyészségre szállíttatta, ahol tovább folyik ellene a vizsgálat.

NŐK A KASZINÓBAN.

★

A kaszinók történetében egy békési földesúr Széchenyi István neve mellé akart kerülni. A legnagyobb magyar megalapította Magyarországon az első Casinót, — akkor még így írták — egy békési ur pedig ennek az immár több mint félszázados intézménynek ujjaszervezésére négy női tagot ajánlott be a békési Uri Kaszinóba. A négy hölgyet a kaszinó alapszabályszerűen fel is vette tagjai közé.

Ha kell, letesszük a főesküt arra, hogy a négy nő nem sokáig marad tagja, legalább aktív tagja a békési uri kaszinónak. Mind a négyen tanítónők, a munka emberei, akik valószínűleg analfabéták a kártya és a billiárd nemes tudományában. E nélkül pedig aligha találnak valami foglaltosságot s hamarosan eljutnak arra a sorsra, hogy a kaszinó egyik sarkában egymás társaságában olvashatják a Tolnai világlapját, melyhez pedig kaszinói tagdíj nélkül is hozzájuthatnak.

Az eredménye tehát alighanem ez lesz a kaszinói bevonulásnak. És az oka? A békési kaszinó bizonyára modern akart lenni és a feminizmusért kívánt zászlót bontani ebben az alföldi nagyközségben. A modern nőmozgalom mellett akart tüntetni, de nem vette észre, hogy könnyen kompromittálhatja azt. A kaszinó is, meg az a négy, egyébként teljesen dícséretes szándéku tanítónő is, aki elfogadta a felajánlott tagságot. Mind e két fél szép szándékkal modern akart lenni és nem ők, hanem a kaszinónak, a falusi magyar kaszinónak a levegője hibás abban, hogy a békési ujtás nem hogy el sem érheti, de meg sem közelítheti ezt a kívánatos célt.

Az igazi feminizmus, ez a kigunyolt, félreértett hullámverése a ma társadalmi mozgalmaknak, bizonyosan nem azonosítja magát a békési zászlóbontással. Azok, akik a nők jogaiért küzdenek, nem a kaszinók füstös levegőjébe, nem a billiárd és a kártya-asztalok mellé akarják vezetni a nőket, hanem a munka asztalai mellé, az irodákba, a hivatalokba és mindenhova, ahol a férfi ma még egészen vagy nagyrésztben egyeduralkodó. Ezeket a helyeket akarják meghódítani, de nem azokat, amelyekben az erősebb nemnek csak a gyengeségei érvényesülnek. Ezek a gyengeségek nem olyan utánzásra méltók, nem olyan kívánatosak, hogy a férfikiváltságokat itt kellessék először megtámadni. Ha kaszinói tagságért harcol a nő, nem fog felemelkedni, hanem lealacsonyul. A feminizmus pedig a nő felemeléseért, felszabadításáért küzd, de nem azért, hogy a felszabadított nőt a kaszinói fotelekbe ültesse.

A békési nők, ha egy kicsit körülnéznek, a kaszinó épületén túl sok teret találnak arra, hogy a nők jogaiért küzdjenek. Széchenyi Istvánnak jó séjtelmét lehettek, mikor az első alapszabályokkal kirekesztette a nőket a kaszinóból. Talán, ha előrelátta volna a magyar falusi kaszinó jövőjét, a férfiakat is kizárta volna onnan...

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Délután: Hamupipőke, mes-játék.
Este: Szulamith, dajjáték. (B. bérlet).
Szerda: Három testőr, vígjáték. Kovács Mihály, a budapesti Nemzeti Színház tagjának vendégfel léptével. (C. bérlet).
Csütörtök: Üdvöske, operett. Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégfelléptével. (A. bérlet).
Péntek: Bóregér, operett. Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégfelléptével. (B. bérlet).
Szombat: Vigözvegy, operett. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (C. bérlet).
Vasárnap: Délután: Felhelyárakkal: Gül Baba, operett. Este: Rendes helyárakkal: Veressapka, népszínmű, Komlóssy Emma vendégfelléptével. (A. bérlet).

* Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégjátéka. Ezen a héten érdekes vendégfellépések lesznek az aradi színházban. Szerdán Herczeg Ferenc pompás bohózatában, a Három testőrben Kovács Mihály, a budapesti Nemzeti Színház tagja lép fel vendégként. Csütörtökön Audron bájos muzsikája operettje, az Üdvöske van műsoron. A címszerepet Komlóssy Emma, az aradi színház népszerű állandó vendége játssza. Fellép még Kovács Mihály is. Pénteken Komlóssy Emma és Kovács Mihály Strausz János híres operettjében, a Bóregérben lépnek fel. Szombaton Komlóssy Emma a Vigözvegy címszerepében mutatkozik be az aradi közönségnek, vasárnap este pedig a Veressapka című népszínműben játszik.

* A holnapi előadások. Holnap, hushagyó kedden két előadás lesz. Délután gyermekelőadás lesz, amely alkalommal a Hamupipőke című énekes tündérre kerül színre. A főszerepeket H. Körössi Juci, Zalay Margit, Kun Irén, Benkőné, Follinuszné, Várnay, Delli, Polgár, Leövey és Faludy játsszák. A mesejátékban Leövey és Faludy kuplékat fognak énekelni. A darab végén nagy álarcos menet lesz s Benkő Gizi és Benkő Józsi tréfás táncokat mutatnak be. Este Goldfaden világhírű zsidódalműve, a Szulamith van műsoron. A címszerepet Wlassák Vilma énekl. A többi szerepet Zalay Margit, Polgár, Leövey, Faludy és Ladiszlay játsszák.

* A haragos szubrett. A Csabán megjelenő Békésvármegye című hetilapban olvassuk a következőket: „A szintársulat szubrettje, Barna Mancsi, rajong a tapsért, hevül a sikerekért, szereti a bókot, a virágot és mindent, amivel kedveskednek neki, de a kritikát nem. A kritikát nem tűri, a kritikust gyűlöli. Mint ismeretes, lapunk színházi rovatában állandóan figyelemmel kísérjük a társulat működését, s a kisasszonyról nem egyszer konstatáltuk azt az igazságot, hogy ő azok közé a színésznők közé tartozik, akik nem a művészetükkel, de tetszetős külsejükkel hódítanak. És ez úgy látszik nagyon fájhatott Barna Mancinak, mert csütörtök este a „Nádor“-szálloda éttermében, ahol igen sokan voltak, elégtételt akart szerezni magának a közleményekért. Abban a pillanatban, amikor megjelent ott Bihari Sándor, lapunk szerkesztője, hozzáugrott, s bemutatkozott neki egy reális szerepében. Eljátszotta a barcias amazont. Valami korbácsot szorongatott kezében, közben reprodukálhatatlan szitkokkal illette a szerkesztőt, aki mosolyogva intette el asztalától önagyságát.”

* A „Nyugat”, Ignóus, Fenyő Miksa és Os-vát Ernő folyóiratának 4-ik száma most jelent meg. A tartalom gazdagsága és magas nívója, a külső kiállítás izléeses volta egyaránt egyik legjobb irodalmi folyóiratunkká avatják a „Nyugat”-ot. Bevezetőnek Ignóus mond el rendkívüli figyelemre méltó megjegyzéseket a modern irodalom törekvéseiről. Irodalmi viszonyaink s a magyar lélek címmel. Ady Endre, Peterdi István, Móric Zsigmond bátor hangú versei, Balázs Béla finom novellája (Embermese), Lengyel Géza (A grafikus tárlat), Laczkó Géza

(A stylus és az iskola). Csáth Géza (Opium) tanulmányai teszik a szám tartalmát. A figyelőbe Hegedüs Gyula, Bródy Miksa, Babits Mihály, Lengyel Menyhért és Csáth Géza írtak. A „Nyugat” előfizetési ára egy évre 20 korona, félévre 10 korona, egyes szám ára egy korona. A kiadóhivatal VII. Akácia-utca 5. sz. alatt van.

* **Bikaviadal Nimesben.** Francia bikaviadalt mutat be az Uránia színház új műsora. A franciák már rég beszüntették a bikaviadalokat és csak Bretagnében engedélyez a kormány évenként egy bikaviadalt. A spanyol bikaviadatok fő jellemvonása a vérengzés, míg a franciáknál az állatok megölése tiltva van. A Nimesben évenként megtartani szokott bikaviadalokat mutatja be a pompás mozgókép. Az Uránia új műsorának kilenc száma elsőrangú szórakozást biztosít a közönségnek.

Törvényes emberölés.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Arad, február 22

— Halt, wer da? ...

Ezt kiáltotta, még pedig háromszor egymás után, egy buzgó szekerészbaka arra a szerencsétlen postakocsisra, aki csütörtök este siető lépésekkel haladt el Budapesten a külső soroksári-uti. katonai töltenyraktár előtt, hogy minél hamarabb hazaérjen a családjához. A postakocsis kedélyesen visszafelelt, hogy ő nem tolvaj, hanem békés nyárspolgár, de mivel nem állt meg, ahogy a katonai előírás diktálja, hát az ifjú szekerész lekapta a válláról a Manlicherét s röviden, de határozottan belelőtt a kocsis kulescsontjába. Joga lett volna hozzá, hogy egészen is agyonlője, de ő — miként kihallgatásakor mondta — csupán ártalmatlanná akarta tenni a szabálytalanul viselkedő cibilt s így megelégedett azzal is, hogy a jobbkarját szétduzzantsa.

A szekerész kétségtelenül humanusan viselkedett — ő akár büntetlenül ki is végezhetné volna azt a nyomorult cibilt — de mi, akik nem a katonai vorschift, hanem az ugynevezett józan logika szerint gondolkodunk, némileg megütődve kérdezzük magunktól, miután az izgatató újságröportot elolvastuk:

— Miért, hogy éppen a katonai kincstár töltenyei miatt ítéljük ilyen statáriális uton halálra a gyanus embereket? Tegyük fel, hogy az a szegény fickó csakugyan gyanusán viselkedett — pedig egyáltalán nem viselkedett gyanusán — miért kell inkább meghalnia annak, aki töltenyeket akar lopni, mint aki ékszerket akar elvinni az ékszerüzlet kirakatából, vagy cipőket a suszter boltjából. Ha én aggasztó módon kószalok egy banküzlet kirakata körül, legfeljebb bekisérnek a rendőrségre, de ha olyan helyen járok, ahol öreg bakanadrágokat őriznek, akkor a legelső katonai őrszem úgy lepuffanthat, mint egy fajdkakast. Mi ebben az igazság? És másodszor: ha annyira féltük a töltenyeket, vagy a bakanadrágokat, miért nem állítanak két őrszemet, három őrszemet, tíz őrszemet a magazin elé, akik annak rendje és módja szerint bekisérnek, igazoltatnak a gyanus individumokat? Mi szükség arra, hogy akár a tolvajt is agyonlőjék? Hiszen reám, aki nyomorult cibil vagyok, egyedül a polgári törvények érvényesek, ezek pedig tudtommal nem halálbüntetést rónak ki reám, ha egy patrontáskát, vagy egy kopott bakasipkát ellopok ...

Nem is akarok most arról beszélni, hogy tőlem, akit a sorozó-bizottság megvetéssel untauglichnak minősített, senkinek sincs joga azt kívánni, hogy a katonai vorschiftokat ismerjem, sőt arról se, hogy ily késő éjszakan, mikor egy fegyveres katona haragosan ráfordít, egyszerűen úgy megijedhetek, hogy a csuklás is elfog, s ilyen állapotban ugyancsak nem tudom kellőképen mérlegelni, hogy megálljak, vagy elfussak-e. — de azt kérdelem: nincs-e olyan ember, aki esetleg nem tud németül s így a Halt, wer da? kiáltást meg nem érti? Vagy

nem kerülhet-e egy nálunk időző külföldi ember is annak a kötelességtudó szekerésznek a puskaesővé elé? Avagy — és ez az avagy a legfontosabb — nem kószálhat-e egy siketnéma is ott a Monturmagazin körül, aki meg se hallja, hogy ilyen szigorúan rákialtottak? Ezeket tehát szó nélkül le szabad puffantani, mert a katonai szabályzat így kívánja?

Azt mondom én, hogy igen súlyos hencserek vagyunk mi valamennyien, mikor ennek a művelt XX. századnak a humanizmusáról beszélünk. Szerkesztő urnak szívességét köszöni

egy untauglich.

A választási liga értekezlete.

Iparosok mozgalma.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22

Amint már több ízben megírtuk, a magyar kereskedők és iparosok választási ligája Aradon fogja megalakítani első vidéki szervezetét. A nagyjelentőségű s az ország ipari életére új korszakot jelentő mozgalom ügyében ma tartották meg az aradi iparosok első értekezletüket, amelynek lefolyásáról alábbi tudósításunk szól:

Reinhart Gyula az értekezletet megnyitva, elmondja, hogy a választási liga megalkotását célzó mozgalomnak egyelőre nincs kifejezesezett programja. Az aradi gyűlés éppen e program megállapítását célozza. Szükséges tehát, hogy az aradi nagygyűlés impozáns és nagyméretű legyen. Eppen azért felhívja a megjelenteket, hogy nyilatkozzanak, vajjon jó találynak tartják-e egy ilyen mozgalomra Aradot, nehogy fiaskónak tegyük ki magunkat.

Kaszab Géza felvilágosító szavai után Mandl Vilmos hangsúlyozza, hogy a mostani állapotokat nem lehet tétlenül nézni, itt minden szabad foglalkozást űző polgárnak össze kell fognia, hogy a lehetetlen viszonyok véget érjenek. Ennek a közgazdasági célzatu szervezkedésnek már régen meg kellett volna történnie. A maga részéről kimondandónak tartja, hogy a tömörülés szükséges.

Sármezey Endre hasonló véleményen van, de ellensége minden központosításnak. Elég erőseknek kell lennünk, hogy a magunk erejéből is működhesünk. A szervezetet csak helyi szervezet formájában szeretné megalkotni.

Reisinger Sándor szerint a központosítás csak akkor veszedelmes, ha a helyi szervezetnek nincs autonómiája. A központ szellemi tökéjét mi nem nélkülözhetjük.

Steiner József, ifj. Moskovitz Izidor, Reinhart Gyula, Sármezey Endre és Mandl Vilmos felszólalásai után Steigerwald Alajos Hönig Ottó felszólítására kijelenti, hogy az aradi ipartestület a liga alkotására irányuló mozgalmat nemcsak helyesli, de ahhoz teljes erővel csatlakozik is.

Ezután az elnök határozatilag kimondotta, hogy az értekezlet a mozgalmat helyesnek és üdvösnek tartja s március hó 7-én délután három órakor a város háza nagytermében nagygyűlést tart a ligamegalakítása céljából. A nagygyűlésen Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségét ifj. Chorin Ferenc, az O. M. K. E.-t Szende Pál főtitkár, a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségét pedig Farkas Ferenc főtitkár fogja képviselni.

Az értekezleten jelenlevők ezután rendezőbizottságot választottak, melynek tagjai a következők lettek: Bisam Gyula, ifj. Czeiler István, Czernóczky Mihály, Fábry Sándor dr., Glück József, Lusztig Andor, Mandl Vilmos dr., Martics József, ifj. Moskovitz Izidor, Olár Juszti, Probst Mihály, Reinhart Gyula, Reisinger Sándor, Sármezey Endre, Schäffer Henrik, Schäfer Rikárd, Solymos József, Steigerwald Alajos, Steiner József, Stojakovits Milán.

Az érdeklődőket a további részletekről sajtó és plakátok útján fogja a rendezőség értesíteni.

MULATSÁGOK.

(=) Ifjusági táncestély. Szatmáry Etelka táncitanító tanítványai márc. 6-án a Fehér Keresztben ifjusági estélyt rendeznek. Kezdeté este 8 órakor.

Sikkasztással vádolt ügyvéd.

Tárgyalás az aradi kamara előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22.

Hatodszor állott ma az ügyvédi kamara fegyelmi bírósága előtt Nemes Zoltán dr. ügyvéd, Vajdahunyad város volt tisztí ügyésze. A legkülönbözőbb ügyvédi visszaélések és hivatalos pénzeknek jogtalan visszatartása miatt ennyiszor ítéltek már el, legutóbb pedig az ügyvédi kamara hat hónapra felfüggesztette az ügyvédség gyakorlatától. Tegnap a következő ügyet tárgyalták:

Pázsit Pál dr. kiskunhalasi ügyvéd még 1903. év őszén megbízta Nemes Zoltán dr. vajdahunyadi ügyvédet, hogy Szabó Mihály ügyfele részére hajtson be 217 korona követelést Táth János vajdahunyadi lakostól. Nemes ügyvéd eljárta a megbízatásban és a követelés erejéig lefoglalta az ottani Corviniana takarékpénztártól Táth felügyelő bizottsági tagsági illetményét. A letiltás következtében — mint a bank értesítette a kamarát, a teljes követelést kifizette Nemes ügyvédnek még 1904. március 10-én. Pázsit dr. azonban hiába sürgette a kollégáját vagy harminc ajánlott levéllel, hogy mi lesz a követelés behajtásával, hiába fenyegette, hogy feljeleníti az ügyvédi kamaránál, Nemes ügyvéd a fenyegetésekre nem reagált, azt írta, csak türelem legyen, minden rendben lesz. A követelés be fog folyni.

Pázsit dr. végre is megunt a huzavonát és 1905-ben feljelentette Nemes ügyvédet az aradi ügyvédi kamaránál. Ma tárgyalta az ügyet a kamara fegyelmi bírósága Szalay Károly kamarai elnök elnöklése alatt. A kamara a legszigorubb vizsgálatot tette folyamatba. Ennek során megállapították, hogy Nemes dr. a követelés behajtását a legerélyesebben eszközölte és a pénzt a Corviniana vajdahunyadi pénztintézetből még 1904. március havában felvette. Nemes ügyvéd a pénzzel még mai napig sem számolt el.

Igy referálta a fegyelmi ügy előzményeit Parecz Béla dr. kamarai ügyész a mai tárgyaláson. A kamarai ügyész a legerélyesebb megtorlás alkalmazását kérte. Nehéz és szomorú — mondotta — hogy ilyen dologban kell ítéletet mondani a kamarának. Érezve a bizonyítékok súlyát olyan szigorú álláspontra kell helyezkednie a bíróságnak, amely a panaszlott egész életére döntő befolyással lesz. Kétszáznyolcvan ügyvéd van bejegyezve a kamarában, akik mindannyian nehéz munkával küzdenek az ügyvédi kar pozíciójáért. Ezek érdekében és képviselőtében kénytelen azt indítványozni, hogy a kamara fegyelmi bírósága Nemes Zoltánnal szemben a legsúlyosabb megtorlást, az ügyvédségtől való elmozdítást mondja ki.

Nemes Zoltán dr. terjesztette azután elővédekezését. Azt mondotta, hogy ő a Corvinianától a pénzt nem vette fel és a bank csak azért állítja ennek ellenkezőjét, mert annak vezetői haragszanak rá. Később azzal védekezett, — amit az öt évi vizsgálat alatt soha sem mondott, — hogy a pénzt a banktól Táth János vette fel. Végül kérte a bíróságot, hogy szerezze be a banktól az ő eredeti nyugtáját. Adig ne adjon hitelt a bank értesítésének.

A fegyelmi bíróság mielőtt kimondaná ítéletét, a tegnapi tárgyaláson elhatározta, hogy helyt ad Nemes kérelmének és a banktól beszerzi az ügyvéd elismerő nyugtáját. A vizsgálat további vezetésével Glück Ede dr. dévai ügyvédet bízta meg a kamara azzal, hogy a legrövidebb idő alatt tegye meg jelentését.

HIREK.

„Csak egy arasznyi földet.”

Hangverseny a vesztőhely megváltásáért.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, február 22

A fővárosi egyetemi ifjuság fogadalmához híven, folytatja azt a hazafias és nemes akciót, melyre Barabás Béla serkentette. Az aradi vesztőhely megváltásának céljaiért nagyszabású hangversenyt rendeznek a budapesti zene-palotában és ennek tisztajövedelmét a szent hantok megvásárlására fordítják.

Ma bocsátották ki felhívásukat a főváros közönségéhez, amelylyel arra szólítják fel, hogy tartsa szent kötelességének az ország ifjúsága által és a nemzet legjobbjainak védnöksége mellett rendezett zeneünnepen résztvenni, mert ezáltal is közelebb jut a nemzet ahhoz, hogy a magyar Golgotát mihamarabb birtokába vegye.

A hangversenyrendezésnek, melyben a kolozsvári egyetemnek és a többi iskolának ifjúsága is helyet foglal, Barabás Béla az elnöke, aki egykor az egyetemi olvasóköri elnöke volt. A társelnökei Justh Gyula, Návay Lajos és Rakovszky István.

Március 6-án tartják meg az ünnepélyt, melynek prologusát Abrányi Emil írja és Bakó László, a Nemzeti Színház művésze szavalja el. A műsor egyes számait Sándor Erzsébet, Takács Mihály, Majdics Sára hárfaművésznő és a fővárosi művészvilág többi jelesei látják el.

A befolyó jövedelmet Arad város kőzipénztárába szállítják be.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23-án az időjárás: hideg, sok helyütt esapadék.

— **Maniu Gyula a képviselőházban.** Emlékeztet, hogy a napokban történt parlamenti botrány alkalmával, amikor Maniu Gyula román képviselő a hadsereg magyarosítása ellen beszélt, a magyar, különösen pedig a függetlenségi párti képviselők azt tervezték: hosszú ideig nem engedik be a parlamentbe Maniu Gyulát épp úgy, mint annak idején Vajda Sándorral tették. Csodálatosképpen Maniu Gyula szombaton mégis végig ült a Ház egész tanácskozási idejét. Erről a vasárnapi fővárosi lapok nem emlékeztek meg. Az aradi *Tribuna* azt írta vasárnapi számában, hogy Maniu szombaton 15 percig bent ült a képviselőházban és a függetlenségi képviselők még se zudultak föl ellene. Maniu ma délután azt sürgönyözte a Tribúnának, hogy ő nem 15 percig volt szombaton a Házban, hanem egész nap ott ült.

— **A hamis Rafael.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy Andrássy Dénes gróf feljelentést tett a rendőrségen, hogy Guirette Nelli firenzei műkereskedőnél megvette *Rafael*: Ádám és Éva című képét kétszázezer líráért. Mikor a képet kiváltotta és műértőkkel megvizsgáltatta, kiderült, hogy a küldött kép közönséges hamisítvány. A gróf ezenkívül a bécsi olasz nagykövetség útján is megtette a szükséges lépéseket.

— **Az oravicai választás.** Oravicáról jelentik: Bazesti Pap nemzetiségi képviselőjelölt tegnap délután ideérkezett. Kíséretében voltak Lukács, Pop Csicsó, Demján, Novák, Petrovics képviselők. A vasut mentén a román községek küldöttségével üdvözölték. Tegnap délután rövid programbeszédet mondott mintegy 300 hallgató előtt. Hosszasabban beszéltek Lukács, Pop Csicsó képviselők és Mester szászokai ügyvéd.

— **Új ügyvéd.** Sebestyén József dr. ügyvédjelölt, az aradvárosi és megyei társaságok kedvelt tagja kitüntetéssel tette le az ügyvédi vizsgát. Az új ügyvéd szülővárosában, Borosjenőn telepszik meg.

— **Temetés.** Ma délután temették el nagy részvét mellett Fábrián Józsefet, a „Magyar Földhitelintézet”-nek szombaton elhunyt nyugalmazott főtitkárát. A diszes ravatal a Ferdinánd-utca 9. számú gyászházban volt felállítva, ahol délután nagy és előkelő közönség gyűlt össze a gyászszertartásra. A bucsubeszédet Csécsi Imre református lelkész mondta, kinek megható szavai után gyászdal hangzott fel. A koporsót ezután a gyászoló Fábrián-, Ottrubay- és Tedeschi-családokon kívül nagy közönség kísérte a temetőbe. Ott láttuk többek közt a következőket: Babó Iván, Baross Zsigmond dr., Capdebó Géza, Csánk Lajos, Darányi János, Dániel Kálmán, Domány József, Fetter Géza, Friebeisz Miklós, Halmay Andor, Heinrich Sándor, Hermann Gyula, Jakabffy Gyula, Joó Béla, Köpf János dr., Krenner Vilmos, Kristyóri János, Kádas Kálmán, Köller János, Löwinger Miksa dr., Nachtnébel Odón, Neuman Dániel, Posgay Lajos dr., Petrovics Arzén, Parecz György, Páris Lajos, Probszt Mihály, Reicher Károly, Révész Adolf, Szabó Zoltán, Stauber József, Salacz Gyula, Szathmáry Gyula, Tisch Mór dr., Vannay Gyula és mások.

A küldött koszorúkon ezek a felirások voltak: Szeretett feledhetetlen férjének — *Irma*, Kedves Jozsi bátyjúnak — *Lajos és családja*, Rokoni szeretettel — *Fábrián László és családja*, Szeretett sógorunknak — *Károly és Milesi, Józsi barátomnak — Czárán Márton*, Szeretett sógoromnak — *Berta*, Szeretett jó Józsi bácsinak — *Anna és Bandi*, Szeretettük jelöl — *Lujza és Dezső*, Szeretettük és kegyeletük jelöl — *Illa és Lajos*, Szeretett Józsi bácsinak — *Haini és Józsi*, Józsi bácsinak szeretettel — *Mariette és Kari*, Szeretett sógorunknak — *Mari és Józsi*, Szeretettük jelöl — *Kristyóri-család, Józsinak — Mundi bácsi*, Kegyelettel — *Aladárék*, Tiszteletük jelöl — *A szolgaszemélyzet*.

— **Művészházasság.** Kecskemétről jelentik: *Mariházi Miklós*, a kecskeméti színház igazgatója ma házasságra lépett *Turcsányi Olga* színművésznővel.

— **Nők a Kaszinóban.** Föltűnést keltő társadalmi eseményről kapunk értesítést az Aradtól nem messze fekvő Békés községből. Az ottani ur-kaszinó tagjai közé nőket is vettek fel, akik ezután épen úgy járhatnak a kaszinóba, mint a többi férfi tagok. A beválasztott hölgyek ezek: *Bvák Eszter*, *Utasy Ida*, *Dvelli Margit* és *Szabó Julia*; mind a négy a békési állami elemi iskola tanítónője. A kaszinó közgyűlése előtt mozgalom indult meg, hogy a hölgyeket, mint akik a község szellemi élete vezetőinek sorában általános rokonszenznek és nagyrabecsülésnek örvendenek, válasszák be a kaszinóba. A közgyűlésen a három első tanítónőt *Varga Gábor* ipartestületi jegyző ajánlotta, *Szabó Julianna* mellett pedig *Hajnal Béla* földbirtokos szólalt föl. A tagok között némi ellentmondás volt ugyan észlelhető, amikor az indítványokat felolvasták, de az indítványozók érvei eloszlattak minden aggodalmat és az azelőtt még kicsinyesek is helyeslően adták le szavazatukat a nők mellett. A hölgyek kijelentették, hogy a kaszinóba rendszeresen elfognak járni.

— **Félmillió család bukás.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy az ügyészség *Herczeg és Horváth* divatárkereskedők ellen, akik közel félmillió passzívával mentek csődbe, család bukás miatt megindította az eljárást. Kinyomozták, hogy a cég a Gozsdu-udvarban rakta bérlet, ahová elrejtette az árukat. Itt meg is találták azok legnagyobb részét.

— **Házasság.** Koritsoner Artur e hónap 28-án délután 2 órakor köt házasságot Békéscsabán *Rosenthal Aranka* kisasszonnyal.

— **Meglopták a postát.** Budapestről jelentik: A budapesti főpostán az utóbbi időben számtalan feljelentést tettek, hogy a zágrábi vonalon sok küldemény elvész. Demény postaigazgató feljelentése folytán kiderült, hogy a visszaéléseket egy zágrábi postatisztviselő követte el. Valószínűleg le fogják tartóztatni.

— **Szudy Elemérné temetése.** A barátok és tisztelők nagy száma csoportja állta körül azt a koporsót, mely *Szudy Elemér* szerkesztőnek sokat szenvedett és fiatalon, élete virágában elhunyt, hön szeretett hitvesét zárta magába. Zokogó sirással követték a mélyen sujtott férjet a nehéz utra mindazok, akik mérhetetlen bánatában, fájdalomában osztoztak. A békésgyulai temető halottas házában állították fel a ravatalt, amelyet diszes koszorúk takartak. A temetésen megjelentek az Arad és Vidéke szerkesztőségének tagjai, Az Ujságírók Egyesületének küldöttei és nagyszámu résztvevő közönség. A súlyos megpróbáltatás óráiban Aradról és a fővárosból, valamint az ország minden részéből a legmelegebb részvétnyilatkozatok és táviratok egész tömegével siettek mindazok *Szudy Elemér* megvigasztalására, akik tudták, hogy mily mélyen sujtotta őt annak a halála, akit a legideálisabb, a legbensőbb családi élet fűzött egybe vele.

— **A vesztőhely megváltása.** A 13 vértanú kivégzési helyének megváltására begyűlt újabb adományok: Eddig befolyt 4146 kor. 26 f. Spur István (Budapest) 10 kor., Kassai Takarékpénztár 20 kor., Nagylaki Kerületi Takarékpénztár 5 kor., Bleier Armin (Gurahone) 40 kor., Sóborsini Takarékpénztár 20 kor., Gönei Takarékpénztár 50 kor., Aradi tanítóképző-intézet tanár-testülete és ifjúsága 100 kor., Ujarad és Vidéke Népbank 20 kor., Demkó Dénes (Somogy-Karád) gyűjtése 7 kor., Schalkház nagyszálló rt. (Kassa) 10 kor., Eleki Első Takarékpénztár 20 kor., Nagyvárad városi vasút 20 kor., Szegedi Hitelbank rt. 20 kor., Korláti baltabánya rt. (Budapest) 10 kor., Báltaszéki Önszegélyző Egylet mint szövetkezet 5 kor., Czegledi Ujság szerkesztősége (Kállay Etelka adománya) 1 kor., Aradvárosi tanítók és tanítónők 58 kor. 80 fillér, Posgay Lajos dr. 20 kor., Petrozsényi Takarékpénztár gyűjtése 36 kor., Aradmegyei Takarékpénztár adománya 300 kor., Aradi Közlöny gyűjtése 79 kor. 02 fillér, Galambos József adománya (Nemes-Ocsa) 10 kor., Viski Polgári Takarékpénztár 3 kor., Hevesmegyei Takarékpénztár (Eger) 50 kor., Daruvári Népbank 5 kor., Battonyai önszegélyző egylet mint szövetkezet 10 kor., Szabadkai Alt. Takarékpénztár rt. 20 kor., Róna A. (Tolvay A. és Berekméry F. Marosvásárhely) 3 kor. 50 fillér, Gyáripárosok ker. hitelszöv. (Debrecen) 3 kor., Miskolci Takarékpénztár 50 kor., Ujszentannai Népbank 20 kor., Adria Biztosító Társaság igazgatósága (Budapest) 50 kor., Községi tanítók és tanítónők 7 kor., Beocsini cementgyár 100 kor., Kunmadarasi Takarékpénztár 10 kor., Délmagyarországi Közgazdasági Bank (Szeged) 13 kor., Váci Takarékpénztár 5 kor., Háromszéki Takarékpénztár (Sepsiszentgyörgy) 20 kor., összesen 5377 kor. 58 fillér.

— **Fülöp Gizella szabadlábban.** Ismeretes, hogy *Fülöp Gizella* Battik Sándornét a budapesti vizsgálóbíró Gelléri Szabó János végrendeletének meghamisítása miatt letartóztatta. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a vádtanács *Fülöp Gizellát* ma tízezer korona óvadék ellenében szabadlábra helyezte.

— **Az ügyvédi kamara a bünyügyi osztály bajairól.** Az aradi ügyvédi kamara ma átiratot intézett a tanácshoz, melyben rámutat a rendőrség bünyügyi osztályán, a munkaerő hiányából eredő bajokra s arra kéri a tanácsot, hogy a közgyűléstől kérjen személyzet szaporítást az osztály részére.

— **Felolvasás a kamarában.** Szerdán este az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara közgazdasági lyceumában *Stengl Andor* kir. iparfelügyelő *A munkásvédelemről* tart előadást.

— **Az autobus sofförök sztrájkja.** Vasárnap hajnali öt órakor az autobus alkalmazottai szombat éjszakai határozatukhoz híven megjelentek az autobus-garázsban és az ott lévő Szathmáry Károly üzemigazgatóval közölték, hogy kérésük nem teljesítése esetén sztrájkba lépnek. Az igazgató azt válaszolta, hogy hajlandó a sofföröknek havi 100 korona fix fizetést, valamint a kilométer pénzt megadni. A sofförök arra kérték Szathmáryt, adja írásban ezt a nyilatkozatát, amit azonban Szathmáry nem teljesíthetett. Erre a sofförök megkezdték a sztrájkot.

A sofförök reggel megjelentek Varjassy Lajos polgármesternél, akivel szintén közölték határozatukat. Az alkalmazottak már vasárnap reggel sem léptek szolgálatba s emiatt az *autobusok* már vasárnap se közlekedtek. Az üzemük ma is szünetelt s valószínűleg napokig se közlekednek a kocsik. Az üzemigazgató a sztrájkolókat úgy tekinti, mint akik szolgálatukat engedelem nélkül elhagyták ezért elbocsátotta őket. A sofföröket már ki is jelentette az iparhatóságnál. Most azon igyekszik, hogy új sofföröket tanítson be. Az üzemigazgató a sztrájkról a következő sorokban tájékoztatja a publikumot:

Az Aradi Közlöny tekintetes szerkesztőségének. Van szerencsém a tekintetes szerkesztő urat felkérni, miszerint b. lapja holnap számában hírül adni kegyeskedjen, hogy az autobus vállalat az autobus vezetők indokolatlan sztrájkja miatt a forgalmat beszüntette. Valószínűleg rövid időn belül a forgalom újból megindul s addig is a n. é. közönség szíves türelmét kérjük.

— **Főispáni vizsgálat?** Két nap óta városzerte suttogó hangon beszélnek arról, hogy Károlyi Gyula gróf főispán váratlanul vizsgálatot tartott Angel István dr. aljegyző hivatalában, mert tudomására jutott, hogy a marhalevelek kiállítására körül visszaélések történtek. A legilletékesebb helyen, Kádas Kálmán főjegyzőnél és Angel István dr.-nál tudakozódtunk a felől, vajjon a hír mennyiben felel meg a valóságnak. Kádas főjegyző kijelentette, hogy neki, aki a járlatok kezelésével foglalkozik, egyáltalában nincs tudomása arról, hogy akár a főispán, akár más hatóság vizsgálatot tartott, vagy elrendelt volna. Lehet, hogy feljelentést tett valaki a főispánnál és a vizsgálatot el fogja rendelni, de visszaélésekről, vagy törvényteleniségről beszélni sem lehet. Angel dr. ugyanilyen értelemben nyilatkozott. Mióta a járlatokat kezelem — ugymond — eltekintve apróbb-cseprőbb félreértésektől, melyek az ilyen természetű ügykezelésnél elkerülhetetlenek — panasz még nem hangzott el. Lehet, hogy feljelentés történt ellenem, vagy a hivatalom ellen, de erről tudomásom nincs és épúgy nem felel meg a valóságnak az, hogy Károlyi gróf főispán hivatalomban vizsgálatot tartott.

— **Megfagyott ember.** Steinkampf Mátyás 23 éves zádoriaki illetőségű munkást, ki valamely aradi gyárban dolgozott, e hó 20-án Uj-aradon az u. n. bánáti malmok körüli szántóföldön, mely Zádorlak közelében terül el, megfagyva találta "Fischert-József" nevű földműves. A megfagyott munkás jobbában revolvert tartott. Zsebében pedig 26 koronát és nevére szóló munkáskönyvet találtak. Az orvos véleménye szerint az illető már 8—10 nappal ezelőtt fagyott meg. Fülét és arcát a varjak teljesen elpusztították.

— **Vallatás puskatussal.** Temesvárról jelentik: Felháborító eset történt tegnap a városban. A mehalai kincstári fatelep följelentést tett az ottani csendőrségnél ismeretlen tettesek ellen falopás miatt. A csendőrség kezébe vette a nyomozást, melynek szálaí Temesvárra vezettek. A mehalai csendőrjárat erre bement a városba, azután sorra fölkereste azokat a polgárokat, akiket a nyomozás során gyanusnak talált. Minden teketória nélkül letartóztatta őket, előbb azonban házkutatást tartott náluk, de eredménytelenül. Tíz embert fogott el ilyen módon a bátor mehalai csendőr, aki azonban nem elégedett meg ennyivel. Az elfogottakat az állami faiskola pincéjébe vitték, ahol a rémregényeket megszágyenítő erőszakoskodásokkal igyekeztek vallomást kicsikarni belőlük. Utózták és rugdosták a szerencsétlen embereket a faiskola dohos pincéjében, néhányan véres zúzódásokkal menekültek csak a buzgó csendőregények talpai alól. A brutalitás óriási fölháborodást keltett városszerte. A szerencsétlen, meggyötört emberek — legnagyobb részben családapák — Muth Gáspár dr. ügyvéd útján feljelentést tettek a brutális csendőrök ellen a belügyi és honvédelmi miniszternél. — Steiner Ferenc képviselő a képviselőházban beszélt az ügyben Andrássy és Jekelfalussy miniszterekkel és kérte őket, ne késlelkedjenek a megtorlással. Andrássy kijelentette, hogy hibáztatja a csendőrség eljárását, mert annak semmi joga sem volt a város területén nyomozást teljesíteni.

— **Állami tisztviselők értekezlete.** Andor Endre dr. miniszteri osztálytanácsos, az Állami tisztviselők Országos Egyesülete agilis igazgatója és a szegedi tisztviselői kongresszus érdemes volt előadója Aradon időzik. Ez alkalomból az aradi állami tisztviselők f. hó 23-án a Boros Béni-kör helyiségében, este 8 órakor értekezletre gyűlnek össze, hol Andor dr., a tisztviselői mozgalom egyik legkitartóbb előharcosa, részvételével az összes tisztviselői kérdéseket felölölő eszmecsere fog folytatni. Az értekezletre ez uton is meghívotnak az összes érdeklődő állami tisztviselők. Az értekezletet szűkebbkörű társasvácsora előzi meg s az 7 órakor veszi kezdetét. Jelentkezéseket elfogad ifj. Schweigert Péter, a tisztviselő egyesület titkára f. 23-án délig.

— **Egy szövetkezet üzelmei.** Budapesti tudósítónk jelenti: Nagy visszaélések miatt folyik most az eljárás egy pesti szövetkezet és a pestvidéki járásbíró egyik tagja ellen. Az eset a következő: A hazai általános takarékpénztár az állami tisztviselőknek állandóan kisebb-nagyobb kölcsönöket folyósított. A kölcsönt olyképen adta, hogy foglalást vezetett az illető tisztviselő lakbérére. A foglalást nem maga vezette, hanem háziúr gyanánt egy strohmannt állított a bíróság elé, aki perelt. Maguk az adósok hozzájárultak ahhoz, hogy három évi házbérrel tartoznak. A "háziúr" mindig Kivitt Emil, a bank egyik alkalmazottja volt, aki 453 áldozatot perelt be. A pestvidéki járásbíró, ahol a bank ügyeit Muesnyanszky bíró tárgyalta, a beadott keresetre egy pillanat alatt határidőt tűzött ki, jegyzőkönyvet vett fel és egy negyedóra alatt ítéletet hozott. A rendőrségen Sándor kapitány vezeti a vizsgálatot, aki az eljárás eredményéről ma tett jelentést Tóth Lajosnak, a bünygyi osztály vezetőjének. Néhány tanu Muesnyanszky bíró ellen is terhelő vallomást tett.

— **Adakozás.** Az ajkai bányamű bányagondnoksága köszönettel nyugtázza azon 200 korona összeget, melyet a pécskai ifjuság 1909. február 13-án rendezett táncmulatságból kifolyólag az ajkai bányakasztrófa által sújtott családok felsegélyezésére adományozott.

— **Csodálatos megmenekülés.** Békéscsabáról írják: Kecskeméti Ferenc országgyűlési képviselő feleségéről pár nappal ezelőtt rémes szerencsétlenség híre került forgalomba. Legilletékesebb helyről nyert információk alapján a következőket közöljük. Kecskeméti Ferencné, a békési kerület országgyűlési képviselőjének feleségét a múlt hétfőn majdnem végzetes szerencsétlenség érte. Budapestre utaztában Szolnokon leszállt a vonatról. Mikor látta, hogy vonatja indulóban van, sietett feléje a sineken keresztül és ekkor egy másfelől jövő vonat elütötte, de oly szerencsésen, hogy az ijedtségen kívül egyéb baja nem történt.

— **Gyilkos tanárjelölt.** Kolozsvárról jelentik: Rösztler Frigyes tanárjelöltet ma lakásán átlőtt fejjel holtan találták. A nyomozás megállapította, hogy lakótársa, Krémer Márton tanárjelölt volt a gyilkos, aki Orbók Attila joghallgató lakásán öngyilkossági kísérletet követett el ugyanazon Browning-fegyverrel, melylyel Rösztlert megölte. Könnyű sérülést szenvedett. A kórházba szállították.

— **A kétszer megvett toll.** Ma feljelentést tett Reier József tollkereskedő a rendőrségen ismeretlen tettes ellen. Körülbelül ezernégy száz korona áru tollat loptak el raktárából s a mint a nyomozás megállapította, az ott alkalmazott munkások voltak a tettesek. A loptott árut egy zsibárusnak adták el. Mikor a károsult erről a körülményről értesült s megmondta neki, hogy ki volt az orgazda, Reierné kijelentette, hogy ő kétszeresen van megkárosítva. Nemesak hogy megloptak az én hűséges munkásnőim — ugymond — hanem még a sors azzal is meggyónol, hogy én saját magamnak váltam az orgazdájává. A most megnevezett zsibárustól tudniillik, én vettem meg a tölem ellopott tollat, még pedig elég jó áron. A rendőrtisztviselő megvigasztalta a bánatos asszonyt s megnyugtatta azzal, hogy nem éri baj, mert arról a legóvatosabb tollkereskedő sem tehet, ha a saját portékáját kínálja neki megvételre. Lévéen egyik toll olyan könnyű, mint a másik. Ez is vigasztalás.

— **Grossmann Janka a nőkérdésről.** Érdekes estéje volt tegnap az Aradi Nőtisztviselők Egyesületének. Vendégül látta Grossmann Jankát, a Nőtisztviselők országos egyesületének egyik vezetőtagját, aki a Kereskedelmi- és Iparkamara nagytermében előadást tartott a nőtisztviselők helyzetéről és a nőkérdésről általában. Az előadás kiinduló pontja a nőtisztviselők kulturális és gazdasági helyzete volt; ezeknek párhuzamos emelésében látja az előadó a nőmozgalom eszközét és különösen érdekes szavakkal mutatott rá annak szükségére, hogy a nőtisztviselők önművelésének a mainál helyesebb utakra kell térni. A gazdasági szervezkedésről szólva buzdította az aradi nőtisztviselők fiatal egyesületét, hogy a kezdet nehézségein felülemelkedve céltudatos, kicsinyes akadályokra nem tekintő munkával lassan hozzá egyesületük fejlesztéséhez. Megemlékezett ezután a béke-mozgalomról, az alkohol-ellenes mozgalomról, a feminista törekvésekről és pártolásra ajánlotta mindazokat a mozgalmakat, amelyek a női munka megbecsülését, a nők mai helyzetének megjavítását segítik elő. „Aki erősen harcol az igazságért, — végezte szavait — az célt kell, hogy érjen. Az igazságért csak annak verik be a fejét, akinek vagy a feje, vagy az igazsága gyenge.” Az értékes előadásért Faragó Rezső és Spády Adél mondtak köszönetet, majd többen hozzászóltak a kérdéshez. A felszólalásokra Grossmann Janka válaszolt. Az előadás után az Aradi Nőtisztviselők Egyesületének választmányi ülése volt.

— **Farang temetése.** Ma este a Fehér Kereszt télikertjében nagy hering-estély. Katonazene szabad bemenettel.

SPORT.

Az „Aradi Atletikai Klub“ vivőversenye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22

Hazánk vivősport életének jelentős eseménye játszódott le e hó 20-án és 21-én Aradon az Aradi Atletikai Klub rendezésében.

A sportok terén domináló nyugatot egyedül a vivősportban tudták felülmúlni hazánk fiai, érthető tehát, hogy Aradváros közönsége, mely még csak lassan-lassan melegszik fel a sportért való lelkesedésre, az Atletikai Klub versenyére elé miert nézett oly nagy érdeklődéssel s jelent meg a verseny mindkét napján a mérkőzések megtekintésére oly szép számban.

Hivatva volt e verseny lendületet adni a vivősportnak városunkban is s legalább is elérni azt a fokot, ahol e téren már Szeged, Nagyvárad, Pécs stb. állanak.

A két napos verseny lefolyása a következő volt:

20-án, szombaton délután megejtett kardminősítési küzdelemben indult 15 versenyző, kik a következő minősítést nyerték: Schenker Zoltán 11.º, Szende Dezső dr. 10.º, Frankó Zoltán 10.º, Bányász Henrik 9.º, Malanotti Lajos 9.º, Kazár István 9.º, Papp Árpád 9.º, Ravazdy György 8.º, Tóth János dr. 8.º, Marzsó Lajos 8.º, Horváth Márton 8.º, Eisner Jenő 8.º, Taufár Miksa 8.º, Szűts Sándor 8.º, Boros József dr. 6.º.

A minősítésben első osztályú minősítést nyertekből három csoport alakítottak s a három csoport két első helyezettje jutott a vasárnapi döntő mérkőzésre. E hat versenyző mindenike tiszteletdíjjal jutalmaztatott.

21-én, vasárnap délután a tör mérkőzés bonyolítottatott le s a kardelöny verseny azok között, kik a három csoportban résztvettek, de helyre nem juthattak.

Délután 5 órakor előkelő szép közönség jelenlétében folyt le a hat első helyezett kard döntő mérkőzése a következő eredménnyel:

I. Schenker Zoltán szegedi V. E., II. Kazár István dr. MAC., III. Szende Dezső dr. Föv. V. C., IV. Marzsó Lajos Wesselényi V. C., V. Eisner Jenő Wes. V. C., VI. Ravazdy György Nagyvárad S. E.

A törverseny eredménye: I. Schenker Zoltán szegedi V. E. II. Malanotti Lajos nagyvárad S. E. III. Szűts Sándor nagyvárad S. E.

A kardelöny verseny eredménye: I. Frankó Zoltán Wess. V. C. II. Malanotti Lajos nagyvárad S. E. III. Szűts Sándor nagyvárad S. E.

A maitre d'assauti tisztet Háromy László dr. nagybíró, a M. A. Sz. képviselője töltötte be kifogástalan szakavatottsággal.

A verseny keretében ünnepelte a klub lovag Maione Vincenzó vivőmestere tiz éves mesteri jubileumát. A jubiláló mester kedves látványban gyönyörködött a megjelent közönséget; öt apró kis tanítványával, a hat-tíz éves Andreyi Csiri, Takácsy Sándor, Constantin, Miklós és a tizenöt éves Wiener Ernővel töriskola vívást mutatott be. A zajos taps elhangzása után akadémikus mérkőzést mutatott be lovag Maione Vincenzó, Armentani Edward, Venezia Ernesto mesterekkel, Sigmond Rudolf huszárkapitánnyal, majd a versenyen résztvettek állottak ki a porondra barátságos mérkőzésekre. Az akadémia közben üdvözölte honfitársai nevében Maione mestert lovag Ferrari d'Albaredó, a klub nevében pedig ifj. Vass Gusztáv titkár.

A verseny végeztével bálafalvi Fekete Miklós vezérőrnagy neje nyújtotta át a győzteseknek a jól kiérdemelt értékes szép tiszteletdíjakat s érmeket, majd a Fehér Kereszt szálló teli kertjében a versenyzők tiszteletére társas vacsorát rendezett a klub, melyen több pohárköszöntőben ünnepelték a szövetség képviselőjét, a győzteseket, a mestert s a versenyt rendező klubot.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A fiatalok bűnösök elítélése. Cukor László, a kereskedelmi és iparkamara beltagja figyelemreméltó indítványt nyújtott be a kamarához. Azt indítványozza, hogy a kamara írjon fel az igazságügyminiszterhez aziránt: ren-

delje el a miniszter, hogy a fiatalok bűnösök feltételes elítéléséről szóló bírósági ítéletek ne kerülhessenek az újságokba. Ezt Cukor László olyanformán véli megoldani, hogy a fiatalok bűnösök tárgyalása zárt ajtók mögött történjék, s ha a lapok azt megírják, akkor pénzbüntetéssel lehessen ezért sújtani az újságokat. Hogy a kamara magáévá teszi-e az indítványt, azt a legközelebbi teljes ülés fogja eldönteni.

§ A részvény miatt. Dágl Katalin aradi magánzónó a múlt év őszén sikkasztás címén amiatt tett feljelentést az aradi ügyészséghez, hogy Joanovics Franciska aradi lakosnál egy 210 kor. értékű részvényt zálogosított el és amikor november 2-án kiakarta azt váltani, ez a részvény kiadását megtagadta. Utóbb kitűnt, hogy Joanovics Franciska a részvényt Fixner Ambrus dr. ujaradi ügyvédnek adta át azzal a megbízással, hogy azt Dágl Katalinnak adja ki. Az ügyészség Joanovics Franciska ellen megszüntette az eljárást, aki most már Dágl Katalint hatóságelötti rágalmozás miatt panasolta be. Ebben az ügyben ma volt a tárgyalás az aradi büntető járásbíró előtt. A bíróság Dágl Katalint a vád alól felmentette, mert a rosszhiszemű vádaskodást nem látta beigazolva.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKÉDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 22.

Kínát korlátozt, vételkedv mérsékelt 8 ezer méter-mázsa szilárdan 5—10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.30—13.31	13.34—13.35
Tengeri májusra ...	7.45—7.46	7.46—7.47
Rozs áprilisra ...	10.55—10.56	10.57—10.58
Zab áprilisra ...	8.86—8.87	8.86—8.87
Buza 1909 októberre ...	11.40—11.41	11.43—11.44
Rozs októberre ...	9.65—9.66	9.68—9.69

Zárul 5 órakor.

Oszták hitelrészvény ...	623.50
Magyar hitelrészvény ...	727.25

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 22. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 140—141 fillérig; fiatal közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban 139—140 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 139—140 fillérig.

Szertiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: Február hó 18. napján volt készlet 19 498 darab, február 19. napján felhajtott 163 darab, február 18. napján elszállított 92 darab, január 20. napjára maradt készletben 19 561 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Február 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Pollák Sándor ügynök Erdőhegy. — Schilb Adolf utazó Bécs. — Parsith Pál dr. ügyvéd Kiskunhalas. — Benedek Albert vaskereskedő Kiskunhalas. — Glassz Dávid kereskedő Budapest. — Gaál Lipót kereskedő Trieszt. — Micu Ávrám fakereskedő Resica. — Láng Lajos fakereskedő Nagyvárad. — Láng Sámuel fakereskedő Brassó. — Schöffler Pál dr. ügyvédjelölt Budapest. — Venezia Ernő vivőmester Szabadka. — Somogyi Pál gazdálkodó Budapest. — Fodor Miksa gyárvezető Budapest.

Központi szálloda. Rudas József mérnök Budapest. — Götter Izidor bankár Szolnok. — Ungár Manó utazó Budapest. — Klein József utazó Budapest. — Heuffel Emil utazó Budapest. — Gross-

— Vonatösszeütközés. Miskolcra jelentik: Nádasd község közelében súlyosabb kimeneti vasúti balesett történt. A rimamurányi vasúti r. t. egy vonata, amelyet Misuta Pál mozdonyvezető vezetett, 18—20 kilométer óránkénti sebességgel haladt Járdánházáról Nádasd felé. A mozdonyvezető Nádasd község alatt észrevette, hogy szemben velük ugyanazon a vágányon egy másik vonat közeledik. Vészjelet, majd ellengőzt adott, ennek dacára a másik vonat teljes sebességgel belerobogott a vonatba. Az összeütközés oly erős volt, hogy a mozdonyok és több kocsik megrongálódtak, Misuta mozdonyvezető pedig súlyos sérüléseket szenvedett, úgy, hogy sürgős orvosi ápolás céljából a miskolci Erzsébet-kórházba kellett szállítani.

— A takarékos gazdasági szék. A számvevőség azt javasolta, hogy a városi bérföldeket határkövel lássa el a város. A gazdasági szék tekintettel a pénzügyi helyzetre, az 5900 koronába kerülő munkát végrehajtását nem rendelte el.

— Zene a jégpályán. A városligeti jégpályán február 23-án kedden d. u. fél 6 órától fél 8 óráig a 33. gyalogezred zenekara fog játszani. — Belépti díj nem tagoknak és nézőknek (kiséret) a csarnokban 60 fillér.

— A megmételvezett diákok. Az erkölcsösnek hirdetett Szegeden — mint tudósítónk jelenti — egy idő óta nagyon elfajult az ugynevezett szórakoztatás, amelyre egyesek vállalatokat alapítottak, csak hogy a tiltott elfajulásból a közönség és az ifjúság erkölcsének a kárára üzleti hasznot sajtoljanak ki. Ilyen vállalat a „Király-mulató” is, amely azzal kezdte, hogy a párisi estélyeken trágár képeket mutogatott, most meg ugynevezett orosz ballett csoport dekadens táncmutatványaival csalogatta a publikumot. Azonban a közönség maga is elfordult ettől az ingatag erkölcsű üzlettől és így most már végnapjait éli. Hogy ez a „mulató” mily pusztítást végzett különösen a fogékony képzeletű diákság körében, azt legjobban Somogyi Szilveszter dr. főkapitánynak ez a hivatalos betiltó végzése tanúsítja:

Kárpáti Károly dr. gimnáziumi igazgató panasza a Király-mulató ellen. Végzés. A szegedi rendőrkapitányi hivatal megvizsgálta azokat a mozgókép-mutatványokat, melyeket a Király-mulató felnőtt férfiak számára elő kíván adni. E vizsgálat eredménye volt, hogy tekintettel a jó izlésre, a darabok közül néhánynak előadásához az engedély megtagadtatott és szóbelileg kikötetett, hogy csakis felnőtt férfiak — kiknek az nem árthat — tekinthetik meg az előadást, de különösen a tanuló ifjúság semmi szín alatt nem bocsátható be. E kikötés dacára tanuvallomást is tartalmazó jelen panaszban az foglaltatik, hogy a férfi-estélyeket 30—35 tanuló nézi végig, akiknek fogékony képzeletére és erkölcsére valóságosan romboló hatással van a férfiestély műsora. Ez okból a férfiestélyek tartását megtiltom és figyelmeztetem a mulató igazgatóságát, hogy amennyiben ilyen mégis tartatnék, avagy a rendes műsorban egyes olyan számok adatnának elő, melyek a közrend, vagy közérköcsiségbe ütköznek, a mulató fennállásától a jogot a 64573—901. számú B. M. R. 12. §-a értelmében egyáltalán meg fogom vonni. Temesváry Géza dr. alkapitány ur fog felügyelni. Szeged, 1909. február 19. Somogyi, rendőrfőkapitány.

— Elveszett szombaton este a Fehér Kereszt-szálló karzatán egy aranylánc szívvél. Miután a károsultnak az elveszett tárgy kedves emléke, kéri a becsületes megtalálót, hogy azt jutalom ellenében visszaadni szíveskedjék e lap kiadóhivatalába.

— A Központban ma farsangi tombola estély. — Likör aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — — — 151

mann Janka Budapest. — Bachner Henrik utazó Crotau (Csehország). — Kálmán Ignác utazó Budapest. — Nuriásny Mihály kezelőtiszt és neje Nagybattyán. — Kaczvinsky János dr. főorvos Gyula. — Luxenburger György dr. fogorvos Gyula. — Winkler Manó utazó Temesvár. — Karczag Henrik utazó Temesvár. — Demetrovics Anna magánzó Panesova. — Zitta Károly főhadnagy Temeskubin.

Vas szálloda. Schvarczstein Mór utazó Pozsony. Berger Jenő kereskedő Lippa.

Pannonia szálloda. Dragu György dr. ügyvéd-jelölt Lippa. — Székely Pál és neje utazó Budapest. — Puskás János lelkesz Gurba. — Steinberger Jakab kereskedő Brád. — Treisz Mihály utazó Zombolya. — Sebestyén József dr. ügyvéd Borosjenő. — Frindt Ferenc József utazó Bécs. Behán Pál nevelő tanár Bánkut. — Marinkovits Mihály községi jegyző Ágris. — Benkő Imre Kovács Arad.

Szoptató anyák

tejük hatását csak növelik és gazdagítják a SCOTT-féle Emulsio használat által.

Kimerültség megszűnik,

s a csecsemő rózsásabbá, vidámabbá és pajzánabbá válik, mint valaha volt.

Az anyaságnak bármily válságos percében, a 6001

SCOTT-féle Emulsio

erőt kölcsönöz, bátorít s emellett kellemes ízű és könnyen emészthető.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszered-jegyet — a halászt — kérjük figyelembe venni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi február hó 23-án:

Délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor: Lészekelt helyárrakkal:

A jó gyermekek öröme

Hamupipőke, vagy: az aranycipő meséje.

Látványos varáz-rege 6 képből, dalakkal és táncokkal. Magyar színi dobozta: V. csey L. Zenejét szerzett: Selley Gy. Vezényli: Fischer K.

S Z E M É L Y E K:

Papucsázy	Polgár S.	Su'zuli	Leővey Leo.
Sibilla, neje	Be kőné.	Walpurgis	Follinusné E.
Katalin leánya	Zalay Margit	Karadu	Várnai Jenő.
Sarolta leánya	Kun Iren	Miniszter	Kulcsár Lajos
Hamupipőke	Körö-sy Juci.	Bájdus herceg	Delli Lajos.
Pintyőke	Faludi K.	Barázda	Nagyiván

Kedde délután 3 és fél órakor.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

B) bérlet.

B) bérlet.

Sulamith, Jeruzsálem leánya.

Héber opera 5 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Goldfaden A. Az eredetiből fordította: dr. Klein J. Szinpadra alkalmazta: Faragó Jenő. Hangszerelte: Donáth L.

S Z E M É L Y E K:

Manoah	Várnay Jenő.	Ab gajli	Zalai Margit.
Sulamith	Wlassák V.	Gideon	Faludy K.
Abson	Ladizslay J.	Akimadák	Leővey Leo.
Czigang	Kulcsár L.	Nathan	Polgár S.

Kedde este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. február hó 23-án, kedd:

1. A szép parasztleány. Dráma. — 2. Itt a festő. Kacagtató. — 3. Vizesés-k. Természet után. — 4. Zenélő aratók. Színes látványosság.

Tíz perc szünet.

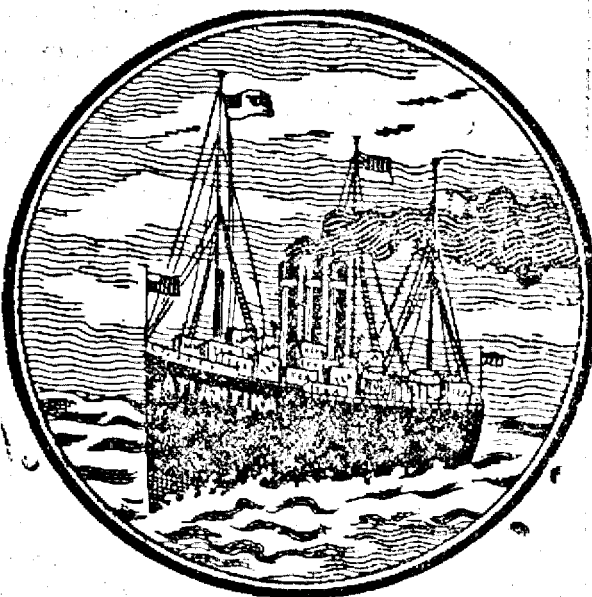
5. Muzsájából rendőr. Kacagtató. — 6. Kínai lakodalmom. Természet után. — 7. Kis Kohn fonyereménye. Kacagtató. — 8. Vercingetorix. Színes. — 9. Bikaviadal Nimesben. Látványosság.

Előadások délután 6, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrárszda.

NYILTTÉR.*

Reggel, délután és este

igyunk

ATLANTIKA kávé, ATLANTIKA teát

ATLANTIKA rummal

mert csak az

ATLANTIKA

kávé, tea, rum speciális üzletben

kapható

fűszer és illatszert káros szagtól mentes

kávé, tea, rum.

A kirakathatban működésben látható villanyüzemű kávépörkölőnkkel naponta többször friss pörkölés. Eladás nagyban és kicsinyben. 421

ATLANTIKA

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrassy-tér 20 Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Van szerencsém a m. t. uri közönség b. tudomására hozni, hogy a

Márton és Hirsch

cégből barátságos uton megváltam és

Andrassy-tér 18. sz. a.

(Lócs-ház)

a mai napon egy a modern kor követelményeinek mindenben megfelelő, elsőrangú

uri szabó üzletet nyitottam.

Legfinomabb bel- és külföldi gyapjuszövetek raktáron. Megrendelések a legújabb divat szerint, legfinomabb és tartósabb kivitelben eszközöltetnek.

B. pártfogását kérve, maradtam kitűnő tisztelettel

905

Hirsch Antal,

uri szabó.

PICHLER SÁNDOR

PAPIRÓS, IRÓSZER-ÉS ÜZLETI-KÖNYV RAKTÁRA.

ARAD

TELEFON 308. SZABADSÁG-TÉR 1 sz.

Hatóságilag engedélyezett

kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletátbelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-

papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővesező és szőlőoltvány termelő

Arad, Batthyány-utca 13. szám.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni, hogy ez évi termésből szőlőpótláshoz is alkalmas nagymennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővesező —
ugyszintén több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökerzetű szőlőoltvány

kerül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakásomnál vannak rakva, rova s így minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó minőségéről meggyőződést szerezni. 885

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,

Arad, Batthyány-utca 13.

Csongrádmegye Szentés városában a főpiactéren fekvő

Központi szálloda és vendéglő

teljes berendezéssel együtt, vagy anélkül is

több évre bérbe kiadó.**A helyiségek bármikor megtekinthetők.**

Ajánlatok e hó végéig a tulajdonos Szentési központi takarékpénztárhoz nyújtandók be. 941

Permetező javítások elfogadtatása

M. kir. szabadalmazott

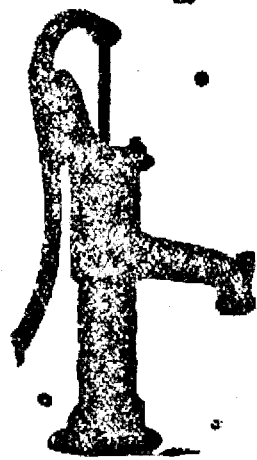
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár áron.

A szivattyú hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátlanosságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthetja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közöseknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használata nélkül sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belüli gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, min bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyú készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27

Telephon 422.

Új asztalos műhely Aradon.

Van szerencsém a nagyérd. közönségnek b. figyelmét

épület- és bútortasztalos

műhelyemre tisztelettel felhívni.

Számos éven át volt alkalmam Budapest, München és Stuttgart előkelő műhelyeiben tapasztalatokat szerezni.

Ezen kedvező körülményeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legmesszebbmenő követelményeket elégíthetem ki.

Fő elvem: pontos, tiszta, izléses és tartós munkával szolgálni.

B. pártfogást teljes tisztelettel kér

Reich Dezső

épület és bútortasztalos 691

Aradon, Aranykéz-u. 8. — Telefon 422.

Borkereskedők!**Vendéglősök!****Korcsmárosok!**

Az új bortörvény előírása szerinti

Bornylvántartási**könyvek****Pichler Sándor**

papíros, írószer és irodai cikkek kereskedésében kaphatók

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 947

Egy**modern ház eladó.**

Cím a kiadóhivatalban. 944

Hatásában

Felülmúlhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ára egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Köhögés,**Rekedtség**

elnyálkásodás ellen elismert kitűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 80 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ára 2 korona.

Kapható a készítőnél:

191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben, továbbá minden gyógyszer-tár, illatszerüzlet és drogeriában.

POROSZ

MAGYAR

KÖSZÉN**KOKSZ (PIRSZÉN)**

blombazott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhöz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46.

431

Telefon 46.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretségi híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre.kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet.kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát.üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Kosztot keresek

intelligens izr. családnál. Ajánlatokat „Jó koszt” jelige alatt kérek a kiadóhivatalba. 942

Száraz díófa pallók

és használt üres ládák eladók. — Altmann Ede cégnél, Wesselényi-utca 48. 943

Julzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárukat beszerzési áron alól kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Braun N. A.

festékküzlőnek helyisége átköltözés miatt kiadó. Értekezés ugyanott. 880

A Teleky-utca 4. sz. ház

szabad kézből eladó. — Bővebbet ugyanott. 890

Intelligens uriemberek

mértányos áron étkezhetnek. Bővebbet Deák Ferenc-utca 15 sz. ajtó 1. 891

Katóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Egy sarokház üzlethelyiséggel

eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 916

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Az új bortörvény által előírt

bornyilvántartási iverk és könyvek, melyek vezetése minden bortermelőre, borkereskedőre, vendéglősre, egyszóval minden boreladással foglalkozó pincetulajdonosra kötelező, legutányosabban kaphatók iverkint vagy bekötve Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedésében, Aradon. Vidéki megrendelések azonnal elintéztést nyernek. Telefon 385. sz. 262

Hair regenerator

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt. Korpakepződés megszűnik, ugyancsak a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 351

Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

cégnél

281

Arad, Színház-épület.

Vidékre mintákat készséggel küldök

74—1909. g. sz. sz.

Hirdetmény.

A színházi épület első emeletén levő lakás bérbeadására vonatkozó és fenti szám alatt folyó hó 22-ikére kitűzött árverést ezenel hatályon kívül helyezzük.

Arad, 1909. évi február hó 20.

A gazdasági szék.

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István közkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgál:

Hugy.

Részletes vegyi és gőrcsövi elemzés, a fehérje és cukor a minden hugy alkatrészt mennyiségileg meghatározását beleértve. Gümöbaciulus kimutatása. Daganatrészletek Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek gőrcsövi vizsgálata.

Bélsár.

Vegy és gőrcsövi vizsgálat verre, genyre, epefestékre, elősídiere, daganatrészletek, bélsárok.

Gyomortartalom és hányadék.

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák, vér, stb. Gőrcsövi vizsgálat. Hányadék vegyi vizsgálata, mérgezes, vagy ennek gyanúja esetén.

Vér.

Vörös és fehér vértessetek számának, a vérfesték tartalom meghatározása, vérélősidiek és bacteriumokra való vizsgálat.

Koross folyadék-gyűlemek.

(exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és gőrcsövi vizsgálat.

Epe- és hugykőképződmények.

minőleges vizsgálat.

Nemi szervek váladékai

genococcusra.

Torok lepedék.

Vizsgálat diphteria bacillusra.

Onó

vizsgálat onó szállac-kákra és prostat testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre.

Korszővettani

vizsgálatok, daganatrészletek

A vizsgálendő anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szívesen adunk utasítást válaszbélyeggel ellátott levelekre.

461

Kelengye beszerzésnél ajánljuk

kész raktárunkat női fehérneműekben.

Női ingek vászon és chiffonból, corsetták és ágykészletek, pompás szép kézi himzések.

Kelengyéhez szükséges vásznak, chiffonok legnagyobb választékban a gyári árakhoz.

Minden szélességű párnatok, matrac kelmék, schweici himzések, cénaesipkék

D a m a s t

asztal neműek, sima és ajour kávékészletek.

Nagy partie vétel

folytán női ingek dusan himézve 1 frt. 65, jó chiffonból vagy kink vászonból. E cikk a kirakat szenzációja. — Ugyancsint óriási mennyiségű zsebkendő. érkezett a rendes forgalmi áránál 40%-al olcsóbban; többi között fehér linom vászonból, 2 sor ajour 12 drb 4 frt; — ugyanolyan ajour és szegély 4 frt. 50, utóbbi rendes ára 6 frt. 50 volt.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA.